

591177664

101 KØBENHAVNS
KOMMUNES
BIBLIOTEKER

Mag. 09.677 Ma

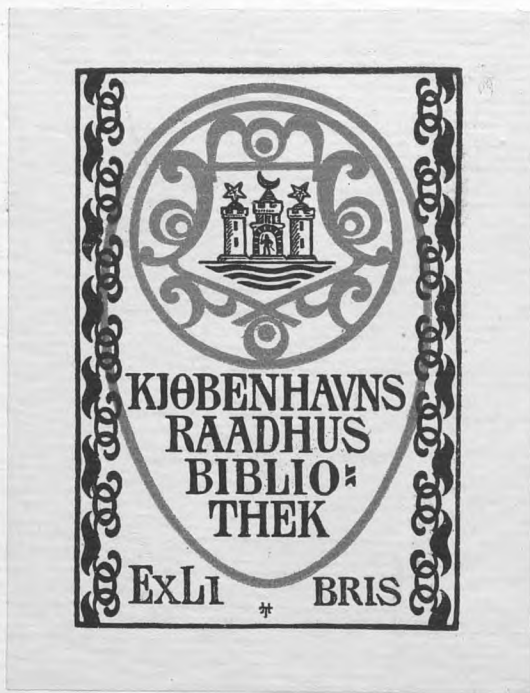
MANUFATURHANDLER
FORENINGEN

I KØBENHAVN

1862-1912

HB
hma

07.051

diag.

09.677

Ma

[Nic. Hertel Wulff og Marc. Kalsbech]

MANUFAKTURHANDLER
FORENINGEN

I KØBENHAVN

1862-1912

Anledning af 50 Aars Dagen for Manufakturhandlerforeningens Tilblivelse har Bestyrelsen vedtaget at udgive nærværende Festskrift.

Medens Bestyrelsens Arbejde i Foreningens Tjeneste kun har været Medlemmerne bekendt gennem den kortfattede Skildring af Foreningens Virksomhed, som gives paa den aarlige Generalforsamling, vil nærværende Skrift kunne give et Indblik i Foreningens Virkemaade, dens Vækst gennem Aarene og dens filantropiske Arbejde. Og ved Siden deraf vil det interessere Læseren gennem autentiske Oplysninger at erfare, hvorledes Foreningen i Aarenes Løb har vokset sig stor og stærk, og hvorledes Foreningens tiltagende Legatformue sætter den i Stand til i stadig større Maalestok at understøtte trængende Medlemmer og deres Efterladte.

Den opmærksomme Læser vil ikke kunne undlade at glæde sig ved Bevidstheden om, at Medlemmer af vor Forening ikke alene gavner sig selv, men ogsaa Standen i sin Helhed, og at de endvidere bidrager til at lette den Del af Samfundsbyrden, som det tilkommer Manufakturhandlerstanden at løfte.

Og nærværende Festskrift bedes da betragtet ikke alene

som en Tak for de forløbne Aar, men ogsaa som en Opfordring til Støtte i de kommende.

Skriftet er med Brug af forhaandenværende Kilder udarbejdet af Foreningens Sekretær, cand. polit. N. Hertel Wulff i Forening med cand. polit. Marc. Kalckar.

København, Januar 1912.

AXEL ABRAHAMSEN,
Foreningens Formand.

LAVSINSIGNIERNE

DEN 6. Februar 1862 afholdt *Silke-, Ulden- og Lærredskræmmerlavet* sin sidste Lavsforsamling. De 4 Aars Respit, som Næringsloven af 29. December 1857 havde givet Lavene var udløbet 1. Januar 1862, og Lavet maatte ophøre med sin mere end tohundredaarige Tilværelse. Imidlertid var der sørget for en retmæssig Arvtager baade til Fortsættelse af de af Lavets Opgaver, som under den nye Tingenes Tilstand laa for, og til de Midler, Lavet laa inde med. Disse sidste bestod efter det paa sidste Lavsmøde aflagte Regnskab for 1861 for *Lavskassens* Vedkommende i 1 kongelig Obligation, stor 1000 Rd. samt en kontant Beholdning 609 Rd. 8 Sk. og for *Understøttelseskassens* Vedkommende i 1 Indskrivningsbevis stort 10000 Rd. (det resterende af Fabrikkassen opr. 32000 Rd.), en

kontant Beholdning af 513 Rd. 5 Mk. 4 Sk., samt de 2 Legater, Kettels paa 2000 Rd. og Blair's paa 628 Rd. 85 Sk.

Enearving i Boet var *Manufakturhandlerforeningen*, hvis Vedtægter paa Lavforsamlingen den 6. Juni 1861 var bleven vedtagne og indsendte til Ministeriets Konfirmation. Om denne Forenings fremtidige Opgaver var der imidlertid ikke fuld Enighed. Der havde været nedsat en Komité af 7 Interessenter i Lavet d'Hrr. Major I. C. Green, A. Fonnesbech, H. W. Jantzen, I. Th. Neumann, S. M. Trier, B. Salomonsen og I. I. Gammeltoft til Udarbejdelse af et Forslag til en fremtidig Ordning af Lavets Anliggender og Anvendelse af dets Formue. Dette Forslag vandt imidlertid ikke udelt Bifald, og paa et 14 Dage senere afholdt Møde kunde Oldermændene meddele, at der var indkommen et Ændringsforslag, underskrevet F. Sterup m. fl., der ønskede, at den nye Forening skulde have et videre Virkefelt end den Understøttelsesvirksomhed, hvortil den efter Komitéens Forslag væsentlig skulde indskrænke sig. Forslagsstillerne mente ikke, at en Forening med dette snævert begrænsede Formaal vilde have nogen Chance for at faa nye Medlemmer, naar Tilgangen ved Lavets Ophævelse ikke længer var tvungen, og efterhaanden som de nuværende Medlemmer døde eller trak sig tilbage, vilde Foreningen da sygne hen. Hvis Rammerne for den ny Forenings Virksomhed derimod udvidedes ved, at der foranstaltedes hyppigere Møder og Sammenkomster, optoges som Formaal Opførelse af en Stiftelse for gamle trængende Medlemmer etc., og hvis der

yderligere skabtes lettere Adgang til at blive Medlemmer af Foreningen ved, at der optoges saavel Grosserere, Handelsagenter, Kommisser samt enhver Mand over 18 Aar, der handlede eller havde handlet med Manufakturvarer, mente man, vilde Foreningen faa et saa stort Medlemstal, at den virkelig vilde faa Betydning som Repræsentation for de Manufakturhandlende. Det Sterupske Forslag blev imidlertid forkastet ved en paa Mødet foretagen Afstemning, idet kun 26 stemte for og 50 imod. At Grundtankerne i Forslaget dog ikke har været største Delen af Lavets Interessenter fremmede, fremgaar imidlertid deraf, at ved den i umiddelbar Fortsættelse af det sidste Lavsmøde afholdte Samling valgtes Sterup til Medlem af den ny *Manufakturhandlerforenings* Bestyrelse med næsthøjest Stemmetal. Højest Stemmetal fik J. J. Gammeltoft. Til Medlemmer af Bestyrelsen valgtes iøvrigt Chr. Sørensen, M. M. Salomonsen og A. Fønnesbech.

Da *Manufakturhandlerforeningen* saaledes var stiftet, viste de Sterupske Princippers Sejr i Realiteten sig endelig deri, at han og hans to Medforslagsstillere Salomonsen og Sørensen valgtes til Medlemmer af Bestyrelsen for Foreningen, og fik deres Sanktion derved, at F. Sterup enstemmigt valgtes til *Manufakturhandlerforeningens* første Formand. Den nye Bestyrelses Virksomhed gik ganske naturligt ud paa at føre disse Principper ud i Livet, og den tidligere Vedtægt udvidedes med nogle „Supplements Vedtægter“, hvis „paa almengyldige Principper byggede For-

maal“ man haabede skulde blive til Gavn for Manufakturhandlerstanden i dens Helhed. I Henhold til Supplementsvedtægterne oprettedes 2 staaende Udvalg, nemlig et *Handelsudvalg* paa 5 Medlemmer og et *Arrangementsudvalg* paa 5 Medlemmer; det sidste Udvalgs Opgave skulde være at undersøge og afgive Erklæring om akkordsøgende Medlemmers Forhold. Dette Udvalg virkede indtil Konkursloven af 25. Marts 1872 traadte i Kraft.

Handelsudvalget er stadig i Virksomhed og har navnlig haft Betydning under de forekomne Toldbehandlinger. Ved Behandlingen af det sidste Toldlovsforslag konstituerede det sig sammen med Bestyrelsen til et Toldudvalg, der afgav Betænkning til Rigsdagen.

Desuden affattede det i mange Aar til Statens Statistiske Bureau de aarlige Oversigter over Ind- og Udførsel samt Værdien af Manufakturvarer, indtil dette Arbejde for faa Aar siden overgik til at udføres efter direkte Henvendelse fra Bureauet af de større forretningsdrivende indenfor Manufakturbranchen.

Foreningens Medlemstal, der ved Stiftelsen udgjorde 226, var allerede paa den første Generalforsamling i Februar vokset til 315, og Formanden kunde i Maj samme Aar udtale i en Skrivelse til Manufacturverein i Hamburg, at til Manufakturhandlerforeningen „har sluttet sig den allerstørste Del af D'Hrr. Grosserere og Agenter for inden- og udenlandske Fabrikanter og Handlende i denne Branche“.

Foreningens samlende, selskabelige Formaal søgte Formanden at fremme ved et Forslag om Anvendelse af et

Beløb af 100 Rd. til i Vinterens Løb at foranstalte maanedlige Sammenkomster for Medlemmerne med Foredrag, Oplæsninger og lignende. Da dette Forslag forkastedes, stillede Formanden Forslag om at lade en Liste til Tegning af Bidrag til dette Formaal cirkulere blandt Medlemmerne. Dette vedtoges, og der tegnedes ved frivillige Bidrag et Beløb af 109 Rd. Sammenkomsterne, der fandt Sted i Restauratør Langes Lokaler, Vingaardsstræde 8, indleddes med et Foredrag af Journalist Rasmussen.

Saaledes var altsaa Begyndelsen til *Manufakturhandlerforeningen*, hvis Formaal ifølge dens nugældende den 2. December 1873 vedtagne og 29. Novbr. 1909 sidst ændrede Loves 1ste Paragraf er

- a) Ved ethvert lovligt og liberalt Middel at søge at fremme Manufakturhandelen,
- b) Ved Sammenkomster af forskellig Art — navnlig om Vinteren — at søge at fremme et kollegialt Forhold blandt Medlemmerne,
- c) at yde Understøttelse i Overensstemmelse med de kgl. konfirmerede Vedtægter.

Dens Virksomhed i de 50 Aar, der er hengaaede siden Foreningens Stiftelse, de Opgaver, den har optaget og løst eller paa hvis Løsning den stadig arbejder, vil fremgaa af efterstaaende saglige Oversigter.

FORENINGENS ALMINDELIGE VIRKSOMHED

EDENS *Manufakturhandlerforeningens* Virksomhed indadtil nærmest falder paa Understøttelsens Omraade, saaledes som det senere vil blive omtalt, paa Skolevirksomheden til Højnelse af Standens Habilitet og Dygtighed og som samlende gennem Selskabelighed indenfor Foreningen, er dens Virksomhed udadtil en Hævdelse af Standens Interesser, broget og vekslende som selve de 50 Aar, der er hængaaet siden Foreningens Stiftelse.

Ikke ret mange Aar før Stiftelsen, falder den store Handelskrise i 1857, der tillige med Krigen i 1864 bevirkede, at den danske Handel, der førend den Tid i det væsentlige havde været afhængig af Hamburg, brød sig sine egne Veje. Denne Udvikling har ikke mindst haft Betydning for Manufakturhandelen. Indenfor de 50 Aar falder København-Frederiksbergs Vækst fra en Provinsby med 163,000 Indbyggere til en Verdensby, et Turistcenter med et Indbyggerantal af 560,000. Samtidig er der sket en vældig Udvikling paa Trafikmidlernes Omraade, i Samkvemmet mellem saavel Landets enkelte Dele som mellem Ind- og

Udland. Selve Handelens Former er blevet ændrede og udviklede. Reklamen, der tidligere kun fremtraadte som Enkeltfænomen, er og maa nu være et Led i de enkeltes Forretningsførelse. Den store Enkeltforretning er mange Gange afløst af Aktieselskabet, og alle de tekniske Fremskridt har bevirket Forandringer indenfor Produktionen, har mangedobbelt den, har ændret Kvaliteter og Bedømmelsesnormer, har indført nye Varer og skudt andre ud. Endelig er der sket store sociale og økonomiske Forskydninger indenfor Befolkningen, der ogsaa sætter sit Præg paa Udviklingen. I Virkeligheden vil hele denne Udvikling for en stor Del afspejle sig i *Manufakturhandlerforeningens* Historie for den, der omhyggelig studerer dens Dokumenter.

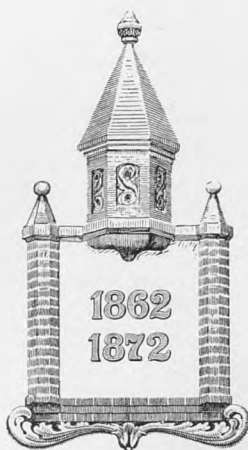
Naar der som her skal gives en stærk sammentrængt Fremstilling af Virksomheden i de 50 Aar, en Fremstilling der ikke alene ikke kan gøre Fordring paa at være udtømmende, men som kun kan være lige antydende, vil Begivenhederne kun spejle sig brudstykkevis i Beretningerne som Lygteskær i Vandpytter. Men de findes.

Vi finder de smaa trange Forhold indenfor Smaabyen i Klagen fra 54 Interessenter eller Medlemmer af Manufakturhandlerforeningen over Indgreb i Foreningens Rettigheder ved Omløben med Varer, ved Straffeanstaltternes Vareproduktion, ved Konkurrencen fra Marskandiserne, og det er som et Pust af den Liberalisme, der laa bag ved Næringsloven af 1857, naar det i Handelsudvalgets Betænk-

ning over Klagen hedder, at „undertegnede Medlemmer af Handelsudvalget skulle benytte denne Lejlighed til at vedkende sig den Anskuelse, at i Overensstemmelse med Tidens Aand burde den Frihed, som den 1. Januar 1862 indtraadte i Næringslivets Afbenyttelse, betegne det Tidspunkt, hvorfra tillige kunde dateres Ophøret af de tidligere kun altfor hyppige private Retssager angaaende saadan Afbenyttelse. Og i de seneste Tidens Optræden mod „Varehuset“ ser vi paa den anden Side i brudt Billede Storstaden, med de ændrede Handels- og Omsætningsforhold, med de nye Former for Reklame. De sociale Brydninger er os nær, naar vi ser Manufakturhandlerforeningen anmodet om at tage Affære ved Fastsættelsen af Løntariffen for Skrædersvende i Konfektionsfaget. Vi finder det samme i Spørgsmaalet om Lukketid, om Helligdagslov og Affattelsen af Lærlingekontrakter. Brugsforeningsidéen, der ifølge sin Natur delvis tilsigter Handelsstandens Afskaffelse, finder vi bekæmpet i Kampen mod „Frejr“, hvori Foreningens daværende Formand Eskild Salomon gik i Spidsen for Handelsstanden. Vi ser de haarde Tidens Tryk, naar Foreningen indgaar til Borgerrepræsentationen med en Adresse mod forhøjede Skatter. Og i Foreningens Udarbejdelser vedrørende Toldlovsændringer saavel forud for Toldloven af 1863 og i de mange Aar efter, da dens Revision stadig stod paa Rigsdagens Dagsorden som ogsaa forud for den ny Toldlov af 5. Maj 1908, finder vi afspejlet de vekslende Anskuelser i saa Henseende, ganske som de har svinget

mellem Beskyttelse og Frihandel, ikke alene herhjemme men Verden over.

Saaledes set kunde der godt ud af alle disse Sager skrives en Tidens Historie i de 50 Aar. Et Festskrifts snævre Ramme strækker imidlertid end ikke til at give Standens Historie, knapt nok Foreningens. Man maa indskrænke sig til en Anførelse af de Sager, der har haft størst Betydning for Standen, hvor Foreningen har udført det ihærdigste Arbejde, hvor den har opnaaet størst Indflydelse.

BESTYRELSEN

1862

F. STERUP (Formand), A. FONNESBECH, J. J. GAMMELTOFT,
M. M. SALOMONSEN, CHR. SØRENSEN.

1863.

F. STERUP (Formand), A. FONNESBECH, J. J. GAMMELTOFT,
M. M. SALOMONSEN, CHR. SØRENSEN.

1864.

M. M. SALOMONSEN (constitueret, senere valgt som For-
mand), J. BØRRE, L. J. GRØN, WILLIAM HEILBUTH, F. STE-
RUP. (Paa en senere ekstraordinær Generalforsamling valgtes
J. WIBERG i Stedet for J. Børre).

1865.

F. STERUP (Formand), L. J. GRØN, M. M. SALOMONSEN,
CHR. SØRENSEN, J. WIBERG.

1866.

F. STERUP (Formand), W. HEILBUTH, M. M. SALOMONSEN, S. SEIDELIN, CHR. SØRENSEN.

1867.

F. STERUP (Formand), J. O. GJERULFF, W. HEILBUTH, M. SACHS, S. SEIDELIN.

1868.

S. SEIDELIN (Formand), J. O. GJERULFF, V. LUND, M. SACHS, F. STERUP.

1869.

F. STERUP (Formand), J. O. GJERULFF, V. LUND, M. SACHS, V. THOMSEN.

1870.

M. SACHS (Formand), J. O. GJERULFF, CARL SCHIØNNING, F. STERUP, V. THOMSEN.

1871.

M. SACHS (Formand), J. O. GJERULFF, CARL SCHIØNNING, F. STERUP, V. THOMSEN.

1872.

M. SACHS (Formand), J. O. GJERULFF, CARL SCHIØNNING, F. STERUP, V. THOMSEN.

DET er klart, at en Begivenhed som Ændringen af Toldloven, der stod paa Rigsdagens Dagsorden i Begyndelsen af 60'erne, maatte være af allerstørste Betydning for Manufakturhandlerforeningen, „hvis Medlemmers Interesser“ — som det ogsaa hedder i en Adresse fra Foreningen til Rigsraadet — „er saa nøje sammenknyttede

M. M. SALOMONSEN
A. FONNESBECH

F. STERUP

CHR. SØRENSEN
J. J. GAMMELTOFT

MANUFATURHANDLERFORENINGENS FØRSTE BESTYRELSE

med enhver Forandring i Toldtariffen, og hvis daglige Erfaring i den praktiske Anvendelse af denne Lov vistnok tør lade forudsætte et specielt Kendskab til Mangler og Ulæmper, som i særlig Grad forhøje den med enhver Opkrævning af Told allerede betydelige Tvang paa den fri Handelsomsætning“. Det var da ogsaa rimeligt, at Foreningen søgte at sætte sit Præg paa Toldloven af 4. Juli 1863, og at den senere under de stadige Behandlinger af de forskellige Forslag til Revision af Loven fremkom med Erklæringer og Ændringsforslag.

I Marts 1862 tilstilledes der gennem Etatsraad Broberg Rigsraadet en med 242 Medlemmers Navne underskreven Adresse af følgende Ordlyd:

Til Rigsraadet!

Undertegnede Medlemmer af „Manufakturhandlerforeningen i København“, der ifølge sine under 28. November f. A. allerhøjest konfirmerede Vedtægter, § 2 c, har stillet sig som Opgave, ved ethvert lovligt og liberalt Middel, der staar til dens Raadighed, at værne om de enkelte Medlemmers Interesse og søge at oplive Manufakturhandelen saa meget som muligt — tillader sig herved i Anledning af det forelagte Udkast til „Lov om Told- og Skibsafgifter“ at henvende sig til det høje Raad. — Foreningen, der er af den Anskuelse, at de Principer, som bør lægges til Grund for en Reform i Toldlovgivningen, maa slutte sig til dem, som i de senere Aar have funden Indgang i Lande, der i økonomiske Anliggender ere mere fremskredne end Danmark, — anser det for sin Pligt at udtale som sin Overbevisning, at Omdannelsen bør gaa i den Retning, som det engelske Folk med saa stort Held har foretaget. — Hvad Enkelthederne i den

Tarif angaar, som Foreningen antager at være bedst svarende til Handelens og Industriens Tarv, maa man henvisse til det af Grosserersocietetskomitéen til Rigsraadet indgivne Andragende, der gaar ud fra Anskuelse og opstiller Forslag som Manufakturhandlerforeningen i det hele kan tiltræde.

Ligeoverfor den fra andre Lande indvundne Erfaring, troer Foreningen, at enhver Frygt for at de indenlandske Fabrikker og Haandværkere skulde lide ved Opgivelse af Beskyttelsestolden, maa ophøre; der synes tværtimod at være al Grund til at antage, at den fri ubundne Konkurrence vil give et heldbringende Opsving til enhver Industri, som passer for vore Forhold. At der i Lovudkastet ogsaa foreslaas en Indskrænkning i Kreditoplagsretten, har Foreningen med megen Bekymring bemærket, og man henstiller derfor til det høje Rigsraad, at det maatte blive taget under nøjeste Overvejelse, at Kreditoplagsretten maa forblive ubeskaaren, saalænge en fuldständig Frihed ikke er indført i Toldlovgivningen. Den store Nytte, Handelsstanden har af Benyttelsen af Kreditoplagsretten, vil ikke kunne erstattes ved Frilagrene eller ved Udvidelse af disse, man troer tværtimod for Manufakturvarers vedkommende paa det varmeste at maatte anbefale en Udvidelse af Kreditoplagsretten til alle Artikler, hvorved den commercielle Forbindelse med Nabolandene i høj Grad vil lettes og de mange ikke ubetydelige Tab, som den handlende er udsat for at lide ved Forandringer i Toldloven, blive mindre følelige. Vi bede det høje Rigsraad at skænke de Bemærkninger, vi her have tiltadt os at fremsætte, velvillig Opmærksomhed.

I 1863 indgaves ligeledes en Adresse desangaaende og ved Lovens anden Behandling vedtog Rigsraadet i det væsentligste de af Foreningen stillede Ændringsforslag vedrørende Kreditoplagsretten, hvorimod det af Foreningen

stillede Ændringsforslag m. H. t. Ophævelsen af Tara blev forkastet.

I Anledning af Forkastelsen af dette indgik man med et fornyet Andragende uden dog her at opnaa noget Resultat. I 1865 valgtes til at behandle Toldspørgsmaalet et kom-

M. SACHS

bineret Udvalg paa 11 Medlemmer. Dette, der delvis havde faaet en ny Sammensætning i 1867, afgav i 1868 et Forslag til Toldtariffen for Manufakturvarers vedkommende til Bestyrelsen med Anmodning om, at denne vilde foretage det videre fornødne til Forslagets endelige Vedtagelse. Efter at Forslaget var bleven underkastet 3 Behandlinger saavel af Plenarbestyrelsen som af delegerede fra forskellige

Provinsbyer, fremkom man med et fuldt gennemarbejdet Tarifforslag, der blev næsten fuldstændig optaget i det af Regeringen for Rigsdagen 1891 forelagte Udkast til Lov om Told- og Skibsafgifter.

Foruden med Ændringer i Toldlovgivningen, beskæftigede Foreningen sig ogsaa med Fortolkningen af den bestaaende Lov. Saaledes tog Foreningen Affære i Anledning af en

fra adskillige Medlemmer indkommen Klage over en uretmæssig Ansættelse af Tolden paa heluldne Shawler med det Resultat, at Generaldirektoratet indrømmede, at den hidtil fulgte Praxis ved Fortoldningen var urigtig og foranledigede det af de klarerende under Reservation betalte Beløb tilbagebetalt.

Endvidere foranledigede de foran omtalte Bestemmelser om Tara i Toldloven af 1863 en Mængde Klager fra Medlemmerne, der bevirkede en Henvendelse fra Foreningens Side til Generaldirektoratet om i Henhold til Lovens § 34 at opnaa et midlertidig Regulativ for Tara efter Undersøgelser og indtil et saadant kunde forelægges, at erholde Lettelser i den nugældende Undersøgelse. Ved Velvilje fra Generaltolddirektoratet opnaaede man en relativ tilfredsstillende Ordning af denne Sag. I 1865 deltog Foreningen paa Anmodning af Generaltolddirektoratet gennem en delegeret i Forening med nogle Toldembedsmænd i Overvejelserne m. H. t. Forslag til Omordning af Arbejdspengenes Erlæggelse m. m. paa Toldboden. Den Kendsgæring, at den tidligere saa livlige Vareafsætning til Sverig var stanset, foranledigede at det foran nævnte kombinerede Udvalg tog Spørgsmaalet om Grundene hertil og de mulige Midler til atter at genoplive denne under Overvejelse, hvilket resulterede i Henvendelse til Generaltolddirektoratet, hvori det hed, at man som det virksomste Middel til at hæve de uheldige Tilstande anbefalede Frihandel ubetinget, men hvis dette ikke kunde opnaas for

Øjeblikket, androg om, at Regeringen vilde fremkomme med Forslag til Reformen desangaaende i Toldlovgivningen og om, at man indtil dette kunde ske, ved administrative Forholdsregler vilde søge at lette Handelen ved paa enhver Maade uden Skade for Statskassen, at bortfjerne de Hin-

M. E. GRØN

dringer for en fri Handelsomsætning, der var tilstede i Toldloven og udvide Kreditoplagsretten med en Nedsættelse af Til- og Fraskrivningskvanta for Sverigs og Hertugdømmernes vedkommende til det halve, i Lighed med hvad der var gældende for de danske Bilande. Resultatet af Henvendelsen blev den vistnok i Almindelighed som et stort Gode anerkendte Udvidelse af Kreditoplagsretten for de

københavnske Manufakturhandlere. Nogle nye Kontrolbestemmelser i Anledning af Udvidelsen, der viste sig at være uhensigtsmæssige og generende for Handelstanden, opnaaede *Manufakturhandlerforeningen* ved Henvendelse til Generaltolddirektoratet at faa Toldvæsnet til i det væsentligste at frafalde.

Af andre Sager, der i det første Tiaar beskæftigede For-

eningen kan nævnes de forskellige næringsretlige Sager. Den til Belysning af Tidsforholdene interessanteste Sag var den, der blev rejst i Anledning af en Skrivelse fra 54 Medlemmer til Bestyrelsen med Klage over forskellige Forhold. Man henlede Opmærksomheden paa den overhaandtagende Indgriben i Manufakturhandlernes Næring saavel ved Omløbere og ved Straffeanstalternes Detailudsalg, som ogsaa ved Marskandisernes Indgreb i Manufakturhandlernes Næring. Sagen henvistes til Handelsudvalgets Overvejelse, og dette fremkom med en Flertals- og en Mindretalsindstilling, der, da de indeholder et ypperligt Bidrag til Karakterisering af den Maade, paa hvilken man betragtede den nysindførte Næringsfrihed, skal hidsættes i deres Helhed.

„I Anledning af det, med Bestyrelsens Skrivelse af 13. ds., Handelsudvalget til Betænkning tilstillede, den 28. Januar daterede Andragende fra 54 Interessenter eller Medlemmer af Manufakturhandlerforeningen, som besvære sig over forskellige hyppigt forekommende Indgreb i deres Handelsrettigheder, skulle undertegnede Medlemmer af Udvalget herved fremkomme med følgende Bemærkninger: „Da det i Henhold til Næringslovens § 37 hverken er nogen forment at opkøbe Landmændenes Husflids-Produkter, eller at falbyde saadanne opkøbte Varer til Beboerne paa Landet og i Købstæderne, naar blot et fast Udsalgssted undgaaes, saa skønnes det ikke, at Andragendets første Punkt, forsaavidt det angaar Omløbere med indenlandske Husflidsprodukter, med Rette kan være Genstand for Klage. Hvad derimod Omløben med andre saavel inden- som udenlandske Varer angaar, da forbyder Næringslovens § 42 i bestemte Udtryk saadan Huseren; men Udfaldet af flere, af det forhenværende Silke- og

Klædekrammerlav førte, Retssager har noksom vist, hvor vanskeligt det er, mod den anklagedes Benægtelse, at bevise, at en Vare er tilvirket i Udlandet.

Med Hensyn til Andragendets næste Punkt, da turde det være af særlig Betydning, at Næringslovens § 17 hjemler enhver, i Egenskab af Entreprenør eller Leverandør, Ret til: „Udførelsen af hvilket som helst Arbejde eller Levering af hvilket som helst Haandværks- og Fabrikvarer naar han kun lader Arbejdet udføre ved eller bestiller Varerne hos Personer, der ere berettigede til at forfærdige og afsætte samme“, og at endvidere § 9 bemyndiger Magistraten til at give Forbrydere Adgang til en eller anden Næring uden Hjælp eller Oplærelse af Dreng. For saa vidt altsaa Fangerne i Straffeanstalterne ikke allerede have Ret til at forfærdige baade Klæde og Klæder, hvad der dog vel kan antages at være Tilfældet, saa vilde en saadan Ret med Lethed kunne erhverves, og en Paatale dette Punkt betreffende vilde derfor næppe i noget væsentlig kunne bevirke en Forandring i det bestaaende, thi den eller de, der staa i Spidsen for Fangernes Industri, behøver hverken Borgerskab eller Næringsbevis.

Hvad endelig angaar nogle Marskandiseres formentlige Overgreb, da bør det vistnok komme i Betragtning, at Næringslovens § 24, idet den som Regel anfører, at Borgerskab paa Haandværk ikke kan forenes med Borgerskab paa Handel, udtrykkelig tilsteder Høkere og Marskandisere at kunne undtages fra denne Bestemmelse. En Marskandiser kan altsaa meget godt have Ret til, ved Siden af sin Handel med brugte Sager, at omdanne disse og sælge dem i den disse givne ny Skikkelse; han kan altsaa f. Eks. lade en brugt Frakke omsy og derefter udstille til Salg; men hvor vanskeligt vilde det da ikke være, naar sligt er lovligt, at bevise, at en tilsyneladende ny Frakke er syet paa hans Foranstaltning af et vist nyt Stykke Klæde, til hvis Indkøb han dog i alt Fald maa være berettiget, naar han agter at forbruge det til Be-

klædningsstykker for sig og Familie? Derimod turde det ikke være saa vanskeligt at overtøge ham om, at Stykke nyt Klæde ikke af ham tør forhandles eller udmaales.

Selvom det imidlertid i enkelte Tilfælde maatte lykkes at paapege og bevise saadan Lovovertrædelse, som Andragerne klager over, og at faa Vedkommende idømt en Straf af 5 eller 10 Rigsdaler, saa vilde dette næppe medføre noget praktisk og tilfredsstillende Resultat, hvorimod Følgen snarere vilde blive, at den mulkerede og andre Ligestillede opnaaede en Legalisation, fordi den i de fleste Tilfælde i og for sig lette Adgang til en Næringsvejs Udøvelse eller Udvidelse, under saadanne Omstændigheder, i Overensstemmelse med Næringslovens hele Aand, rimeligvis vilde blive letteliggjort saa meget som muligt.

Efter den oftnævnte Lovs § 83 behøver Politimagten ikke ex officio at blande sig i Sager, der angaar Overtrædelser af samme Lov, undtagen forsaavidt de vedrøre nogen under Politivæsenet henhørende Interesse, eller naar Opfordring dertil udgaar fra Magistraten, som forøvrigt har at vaage over, at uberettiget Næringsbrug ej finder Sted. Kompetent privat Sagsøger er den, som selv ikke blot er berettiget til at udøve, men i Virkeligheden udøver det Erhverv, hvori der paastaas at være gjort Indgreb, samt Lav, Korporationer og de Foreninger, hvis Vedtægter ere forsynede med kongelig Stadfæstelse.

Som Følge heraf er saavel Manufakturhandlerforeningen som enhver af dens næringsdrivende Medlemmer berettiget til ved privat Søgmaal for den ordinære Ret at søge Oprejsning for Andres formentlig uberettigede Indgreb i Næring. Da Angivelser i Almindelighed ikke vilde nytte, maatte, for at betræde en saadan Vej med Udsigt til nogen Virkning, en Angivelse af bestemte Personer og dertil knyttede tydelige Kendsgærninger foreligge, men da Andragerne overhovedet ikke have meddelt saadanne — ialt Fald ikke hvad det første og tredie Punkt angaar — tør

det allerede af den Grund forudsættes, at de hverken for eget eller Foreningens vedkommende ønske at gaa saadan Vej.

Dog om Andragerne ogsaa kun have tænkt paa en Henvendelse til Magistraten, for igennem den at bevirke Optræden af det exekutive Politi, saa betvivles det, at selv dette Maal vil kunne naaes uden at bestemte Personer og Kendsgerninger blive fremdragne.

Efter saaledes i det foregaaende at have drøftet de foreliggende Spørgsmaal og at have fremhævet Vanskeligheden ved at faa Næringslovens Straffebestemmelser anvendte samt den ringe Sandsynlighed for ved noget dertil sigtende Skridt at opnaa et virkelig praktisk Udbytte, skulde undertegnede Medlemmer af Handelsudvalget, idet det henstilles til den æ. Bestyrelses nærmere Overvejelse, hvorvidt den maatte finde sig foranlediget til at indsende Andragendet i den Form, hvori det foreligger, til Magistraten, eller om den maatte foretrække, ved en Henvendelse til nævnte Autoritet kun at henlede Opmærksomheden paa den ulovlige Huseren med indenlandske Ikke-Husflidsprodukter og udenlandske Varer, — benytte denne Lejlighed til at vedkende sig den Anskuelse, at i Overensstemmelse med Tidens Aand burde den Frihed, som den 1ste Januar 1862 indtraadte i Næringsvejenes Afbenyttelse, betegne det Tidspunkt, hvorfra tillige kunde dateres Ophørelse af de tidligere kun altfor hyppige private Retssager angaaende saadan Afbenyttelse.

Kjøbenhavn, den 28. Februar 1863.

L. J. GRØN,
p. t. Formand.

C. S. FLENSBURG. J. BØRRE. BENNY LEVY.

Til

Bestyrelsen for Manufakturhandlerforeningen i Kjøbenhavn.

Følgende Minoritetsbetænkning blev afgiven af William Heilbuth:

Naar jeg som Medlem af Handelsudvalget ikke kan tiltræde medfølgende af nævnte Udvalgs fire Medlemmer afgivne Betænkning, er det mindre paa Grund af Uoverensstemmelse med Hensyn til Sagens Realitet, idet jeg lige saavel som Udvalgets Majoritet er af den Mening, at ingen sær praktisk Nytte kan opvokse for Medlemmerne af en Indblanding fra Foreningens Side, end paa Grund af, at jeg ikke kan billige Majoritetens Motiver, og den deraf fremgaaede Indstilling til Bestyrelsen.

Jeg kan ikke betragte som smaalige, uden Betydning og ikke tidssvarende de Indgreb, hvorover der klages og en Paatalen af samme. Allerede den Omstændighed, at de have foranlediget 54 af Foreningens Medlemmer til et fælles Skridt — noget, der i den københavnske Manufakturhandlerverden er uhørt! — lader mig se disse Ulæmper i et andet Lys.

Jeg kan endvidere ikke billige, at Handelsudvalget, hvis Betænkning afæskes, ikke tydeligt og bestemt paapeger den Vej, som det ønsker, at Bestyrelsen skal følge.

Naar jeg derfor hermed tillader mig at afgive en særlig Betænkning, da sker det, fordi det med Hensyn til det første Klagepunkt „de saakaldte jyske Uldhandlere“ efter min Mening er aldeles vist, at disse, der alt i mange Aar jævnlig har gæstet vor Bye, for at falbyde danske Husflidsprodukter, efter den nye Lovs Indførelse langt hyppigere og langt talrigere tage Ophold her for længere Tid og, foruden de dem tilladte, ombære og sælge mange andre indenlandske og udenlandske Manufakturvarer, idet de vistnok efter den aabne Maade, hvorpaa de optræde, ere af den Formening, at den nye Næringslov tilstæder dem fuldkommen Frihed i denne Henseende.

Min Henstilling for dette Punkts vedkommende er derfor: at den ærede Bestyrelse i Henhold til den Ret,

som Næringslovens § 83 hjemler den, og paaberaabende sig den fra 54 Medlemmer indkomne Klage, henvender sig til Københavns Magistrat med Anmodning om en Indskærpelse af Næringslovens § 42, og mulige andre Forholdsreglers Foranstaltning sigtende til Overholdelsen af nævnte §.

Med Hensyn til Klagens andet Punkt: „Straffeanstalten paa Kristianshavn“ formener jeg, at den ærede Bestyrelse snarest mulig bør meddele de 54 Medlemmer følgende kgl. Resolution af 18. Juni 1811: „Kgl. Bevilling at Københavns Tugt-, Rasp- og Forbedringshus maa *ukrænket af Lavene* til Enhver afhænde, hvad i dets Værksteder, i hvilken Fangerne lære noget nyttigt, *forarbejdet vorden*“. (Hvad der af mig er understreget, er udhævet i Resolutionen).

„Andragerne ville heraf se, at det idetmindste foreløbigen, vil være Bestyrelsen umuligt i denne Sag at tilvejebringe nogen Forandring og det turde næppe være unyttigt, at Bestyrelsen gjorde de 54 opmærksom paa en Yttring, som gjordes i Udvalgets Møde af et Medlem, den nemlig, at Andragerne ved, enten hver for sig eller flere i Forening, at tage de dertil sig egnende Fanger i Entreprise ville have den dobbelte Fordel at fjerne mislig Konkurrence og samtidig faa Arbejde, henhørende til deres Bedrift, billigere leveret end hidtil.

Hvad endelig Klagen over Marskandisernes Indgreb angaar, tror jeg, at dømme efter selve Klagens Ord, at turde antage, at Andragerne selv betragte disse som mindre betydende og kun enkelt forekommende, og derfor at maatte tilraade Bestyrelsen i denne Sag intet Skridt at foretage.

Ligesom det er min Overbevisning, at den ærede Bestyrelse ved at følge den af mig her foreslaaede Fremgangsmaade paa bedste Maade fyldestgør Bestemmelsen i Foreningens kgl. konfirmerede Vedtægters § 2 c, saaledes tror jeg ejheller at nogen berettiget Klage kan rejses mod Bestyrelsen for ved denne Fremgangsmaade,

at have krænket Tidsaandens berettigede Fordringer paa Liberalitet og lovlig Frihed.

Kjøbenhavn, den 4. Marts 1863.

WILLIAM HEILBUTH.

Til

Bestyrelsen for Manufakturhandlerforeningen i Kjøbenhavn.

Paa Grundlag af disse Betænkninger besluttede Bestyrelsen kun at optage Spørgsmaalet om Omløbere og rettede en Henvendelse derom til Magistraten, der henledte Politiets Opmærksomhed paa de paaklagede Misbrug, men udtalte, at den ikke saa sig i Stand til, da Manufakturhandlerforeningen ikke vilde gøre en saadan Anmeldelse, at Sag kunde blive anlagt mod bestemte Overtrædere, at foretage videre.

I Anledning af, at Statens Fabrik i Usserød bortauktionerede sine Fabrikater i Alenvis, rettede Bestyrelsen gentagne Klager til det Ministerium, hvorunder Fabriken sorterede, og ankede over det utilbørlige i denne Fremgangsmaade.

I 1869 besvarede man en Skrivelse fra Københavns Magistrat med Forespørgsel om, hvorvidt Foreningen vilde indgaa paa eller fraraade en til Generaldirektoratet fra nordtyske Forbund rettet Anmodning om Fritagelse for eller i alt Fald Nedsættelse af den Afgift, fremmede Handelsrejsende maatte udrede for at have Tilladelse til at gøre Forretninger her i Landet, derhen, at man fraraadede saavel Fritagelse for som Nedsættelse af den nævnte Afgift.

I 1870 indgav man et motiveret Andragende til Magistraten om Nedsættelse af Prisen paa Gas og om, at Prisen i ethvert Tilfælde blev ens for alle Gasforbrugere.

Hvad angaar Foreningens indre Liv, falder indenfor det første Tiaar Begyndelsen til en Del af de betydningsfulde Sager, som andet Steds er skænket udførlig Omtale: Stiftelsessagen rejses i 1871; en første Begyndelse til Aftenskolen forsøges i 1868, maa opgives af Mangel paa Tilslutning 1869, men optages atter i 1872, og endelig oprettes 1867 Manufakturhandlerforeningens Alderdomsforsørgelses- og Enkepensionskasse.

Paa en overordentlig Generalforsamling i Marts 1864 vedtoges nye Love for Foreningen, der træde i Kraft 1. Januar 1865. De fra Lavet modtagne Love forudsatte, at saa at sige hele Ledelsen og Administrationen laa i Formandens Hænder. Men efterhaanden som Foreningens Virksomhed voksede, blev dette uoverkommeligt. Ved de nye Love lettedes Formandens Forretninger betydeligt. Regnskabs- og Kassererforretningerne udsondredes og overgik til et andet Medlem af Bestyrelsen, hvorved desuden opnaaedes, at der kunde gennemføres en hidtil savnet Kontrol derigennem, at alle Ind- og Udbetalinger anvises af Formanden, der herover fører et Kontrollkasseregnskab. En Del Forespørgsels Besvarelse gik ligeledes over paa Kassereren. Desuden foretoges Ændringer i Formen for Bestyrelsesvalget, idet, medens hidtil Formanden var valgt særligt af Generalforsamlingen, hvad der kunde give og havde

givet Anledning til Vanskeligheder, skulde ifølge de nye Love Generalforsamlingen vælge en Bestyrelse paa 5 — senere forøget til 6 — Medlemmer, der indenfor sig igen valgte Formand, Viceformand, Kasserer, Inspektør ved Møderne og senere Inspektør ved Skolen og Stiftelsen.

En Kontingentforhøjelse vedtaget af en ekstraordinær Generalforsamling i 1863 foranledigede nogle Udmeldelser navnlig af ældre Medlemmer fra det ophævede Lav, men denne Bevægelse var kun rent forbigaaende.

Ifølge en eenstemmig Beslutning paa Generalforsamlingen den 29. Januar 1867 valgtes MARINUS EMANUEL GRØN som Anerkendelse af hans mangeaarige utrættelige og gavnlige Virksomhed for Manufakturhandelens Fremme til Æresmedlem i Manufakturhandlerforeningen, og der fandt et Festmaaltid Sted i Foreningen til Ære for ham.

BESTYRELSEN

1873.

M. SACHS (Formand), J. O. GJERULFF, CARL SCHIØNNING,
F. STERUP, V. THOMSEN.

1874.

M. SACHS (Formand), J. O. GJERULFF, FR. OLSEN, CARL
SCHIØNNING, F. STERUP, V. THOMSEN.

1875.

M. SACHS (Formand), J. A. BERENDT, J. O. GJERULFF,
FR. OLSEN, CARL SCHIØNNING, F. STERUP.

1876.

M. SACHS (Formand), J. A. BERENDT, J. O. GJERULFF,
C. E. KRARUP, FR. OLSEN, F. STERUP.

1877.

M. SACHS (Formand), J. A. BERENDT, J. O. GJERULFF,
C. E. KRARUP, FR. OLSEN, F. STERUP.

1878.

M. SACHS (Formand), J. A. BERENDT, J. O. GJERULFF,
C. E. KRARUP, FR. OLSEN, F. STERUP.

1879.

M. SACHS (Formand), J. A. BERENDT, J. O. GJERULFF,
C. E. KRARUP, FR. OLSEN, F. STERUP.

1880.

M. SACHS (Formand), J. A. BERENDT, J. O. GJERULFF,
C. E. KRARUP, FR. OLSEN, F. STERUP.

1881.

M. SACHS (Formand), J. A. BERENDT, J. O. GJERULFF,
C. E. KRARUP, FR. OLSEN, F. STERUP.

1882.

M. SACHS (Formand), J. A. BERENDT, J. O. GJERULFF,
C. E. KRARUP, FR. OLSEN, F. STERUP.

 GSAA dette Tiaar staar i Toldspørgsmaalets Tegn:
I December 1874 indgav saaledes Foreningen
gennem Gehejmeetatsraad Fenger til Rigsdagen
en Adresse, hvori man gav Luft for sin Skuffelse
over Regeringens Erklæring om ikke at ville forelægge
noget Forslag til den i 3 Aar bebudede Toldreform og
samtidig tolkede sin Tilfredshed over, at Sagen var bleven
optaget ved privat Initiativ. Man fremkom med Forslag til
Udvidelse af Kreditoplagsretten, gjorde Indsigelse mod An-

sættelsen for forskellige Positioners vedkommende og anbefalede meget indstændigt ikke at indføre Værditold for Manufakturvarers vedkommende. Andragendet var ledsaget af to af G. L. BRUUN foretagne Beregninger, den ene over hele Landets Indførsel af Uldvarer, Pos. 160 til en Told af 6 pCt. af Værdien i Aaret 1873, den anden over et navngivet Handelshus' Indførsel af Uldvarer Pos. 160 i 1873 samt Toldberegning af 6 pCt. af Værdien.

I 1881 vedtoges det i et Bestyrelsesmøde at rette en Henvendelse til Handelsudvalget om at udarbejde et Forslag til en ny Toldtarif for Manufakturvarers vedkommende, da Bestyrelsen havde bragt i Erfaring, at Regeringen til den næste Rigsdagssamling vilde forelægge et nyt Tarifforslag. Efter at Handelsudvalgets Forslag havde cirkuleret blandt Bestyrelsens Medlemmer og der blandt disse paa enkelte Punkter havde gjort sig Anskuelser gældende, der afveg fra Handelsudvalgets, afholdtes der i December et Plenarmøde, hvor Sagen drøftedes. Ved dette gjorde der sig ligeledes stærkt divergerende Anskuelser gældende, hvorfor Bestyrelsens Formand Sachs foreslog at lade Sagen foreløbig bero. Dette Forslag forkastedes imidlertid, og det besluttedes enstemmigt at indgive Ændringsforslag til Rigsdagen, saasnt Udvalg var nedsat i Sagen, men at den endelige Afgørelse paany skulde foretages i et Plenarmøde. Efter forskellige Forhandlinger affattedes et saalydende Andragende til det i Landstinget nedsatte Udvalg i Toldsagen og en Genpart tilstilledes Finansministeren:

Til Rigsdagen!

I Anledning af det Rigsdagen forelagte Forslag til Lov om Told- og Skibsafigter tillader undertegnede Bestyrelse sig at fremkomme med nedenstaaende Udtalelse og at fremsætte nogle Ændringer til nævnte Forslag i det Haab, at den høje Rigsdag ved denne Sags Behandling velvilligst vil tage disse under Overvejelse. Bestyrelsen anerkender fuldtud den Imødekommen, hvormed Regeringen i det nu forelagte Forslag har taget Hensyn til de af Manufakturhandlerforeningen ved tidligere Lejligheder udtalte Ønsker dels om faa og klare Positioner, hvorved tilsigtes en mere ensartet Fortoldning, dels om en udvidet Kreditoplagsret; men den kan paa den anden Side ikke tilbageholde den Udtalelse, at der i det fremkomne Regeringsforslag er taget et for stort Hensyn til de i vort Fag opstaaede Industri- og Fabriksanlæg, hvorved der paalægges de vigtigste og nødvendigste Forbrugsartikler en saa høj Beskatning, at disses Indførsel i mange Tilfælde umuliggøres, hvorved Forbrugerne beskattes indirekte til Fordel for disse Anlæg, den fri Omsætning hæmmes og Statskassen berøves Indtægt. Med Hensyn til de forskellige Positioners Ansættelse til Told foranlediger den skete Omordning af Positionerne ganske vist en Toldnedsættelse paa mange Artikler, og Tarifen for Manufakturvarer fremtræder saaledes tilsyneladende som aldeles finansiel, men de vigtigste Indførselsartikler, navnlig vegetabile Varer, Pos. 91, 92 og Uldgods Pos. 94 ere fremdeles ifølge Forslaget ansatte til en saa høj Told, at dette for nogle af de billigste og sværeste Artikler er det samme som et Indførselsforbud. I Lovforslaget af 1871 var derfor vistnok af denne Grund Pos. 92, kul. vegetabile Varer, som nu ere optagne i det foreliggende Lovforslags Pos. 91 ansat til 16 Sk. (33 Øre) pr. Pd., medens disse Artikler nu ere ansatte til 42 Øre, og denne Told skulde — efter Lovforslaget ogsaa ufarvede mønstervævede Varer betale, medens Forslaget af 1871 ansatte disse til 12 Sk. (25 Øre).

Det er indlysende, at netop disse Artikler, der ere Genstand for det daglige Forbrug af enhver, selv den fattigste, og hvori Hovedomsætningen gøres af Landets Handlende, netop ogsaa er de Artikler, som den indenlandske Fabrikant i Manufakturfaget hovedsagelig har gjort til Genstand for sin Virksomhed, i det han ved Hjælp af den høje Told er unddraget Konkurrence fra Udlandet. Vore indenlandske Fabrikker er sikkert meget bedre i Stand til nu at imødegaa den udenlandske Konkurrence end for elleve Aar siden. Hvad der er sagt om foranstaaende Artikler, gælder ogsaa tildels for Pos. 94, uldne Varer, idet simple svære Klædevarer ogsaa er uforholdsmæssig højt beskattede. I hvilken Grad den indenlandske Fabrikvirksomhed er tiltaget, vil ses deraf, at der i Aaret 1865 fortoldedes 1,914,135 Pd. vegetabilsk Garn, hvorimod Fortoldningen i 1880 har udgjort 5,628,262 Pd., saa at der nu indføres lige saa meget Garn som af alle Arter færdige Varer tilsammen. En af de Hovedgrunde, som fremføres til Forsvar for Beskyttelsessystemet af Hensyn til Arbejderne, kunne vi ikke modbevise, i det alle statistiske Oplysninger om disse Forhold mangle, men vi skulle dog henlede Opmærksomheden paa at en uforholdsmæssig stor Del af de i vore Fabrikker benyttede Arbejdere ere fra vore Nabolande Sverig og Tyskland, saa at det forøgede Arbejde end ikke kommer vore egne Arbejdere tilgode, medens der derved fremkommer et Proletariat, som uundgaaeligt i Tiden maa blive til Byrde for Kommunerne, og er det med Hensyn til Haandværkeren utvivlsomt, at jo mere man fastholder den høje Beskyttelse, desto mere og hurtigere vil Kapitalen samle sig om Storindustrien, der væsentlig trives ved dette System, og saaledes vil virke ødelæggende paa Haandværket. Da vi i ingen Henseende ere uheldigere stillede end andre Lande, hverken med Hensyn til Arbejdslønnens Størrelse eller med Hensyn til Prisen paa Arbejdernes Livsfornødenheder, formene vi, at der ikke er nogensomhelst Grund til en saa høj Beskatning af de

forannævnte Positioner, som Lovforslaget foreslaar. Ifølge denne Udtalelse vil det være klart, at Bestyrelsen vilde anse det for heldigt, at det ved Behandlingen af Udkastet til Lov om Told- og Skibsafgifter blev taget under Overvejelse, om der ikke allerede nu maatte være Anledning til at foretage Nedsættelser paa flere Positioner som ogsaa at knytte den Bestemmelse til Loven, at en Revision af denne foretages indenfor bestemte Tidsgrænser, idet man tør forudsætte, at denne Tilføjning vil afholde Kapitalen fra usunde og for vore Forhold uhensigtsmæssige Foretagender, der sættes igang i Tillid til den høje Beskyttelse, og hvorved tillige den stadigt tilbagevendende Fordring om at tage Hensyn til de Kapitaler, som indestaa i industrielle Foretagender, tilsidst maa bortfalde. At Tarifieringen af Manufakturvarer efter Lovforslaget er et stort Fremskridt og at der derved vil blive opnaaet, at en saavidt muligt ensartet Fortoldning vil finde Sted ved alle Landets Toldsteder, er uomtvisteligt, og Bestyrelsen tillader sig derfor i den Retning at anbefale Tarifen paa det Bedste.

De forannævnte Ændringer, som Bestyrelsen tillader sig at foreslaa, ere følgende:

Pos. 82. Garn, Traad, Tovværk — første Sætning omredigeres saaledes: ufarvet, ubleget Sejlgarn, Bindegarn og snoede Snore af vegetabile Stoffer af over en Linies Tykkelse osv.

Dette Forslag tillader man sig at stille, for at Fabrikata af Bomuld kunne blive henførte til denne Position, hvortil de med Rette henhøre; efter Regeringsforslaget ville Bomuldsnorer blive henførte til Pos. 92 og saaledes ansatte til en urimelig høj Told i Forhold til deres Værdi og i Forhold til de linnede Snorer. Hvis dette Forslag, som vi haabe, maatte blive antaget, udgaa af Anmærkningerne Ordene „af vegetabile Stoffer eller“.

Pos. 86—89. Andre Manufakturvarer a. tilføjes „Rør, Spaan, Rod“.

Bestyrelsen vilde anse det for overordenlig hensigts-

mæssigt, at denne Tilføjning fandt Sted, for at sikre en ensartet Fortoldning af disse Fabrikata, hvilke det som oftest kun med den nøjagtigste Detaillkundskab til disse Artikler er muligt at skelne fra hinanden.

Pos. 88 foreslaas ansat til Kreditoplagsret med Tilskrivning 100 Pd., Fraskrivning 5 Pd.

Disse Artikler ere i den ny Tarif ansatte til fire Gange saa høj Told som efter den nuværende og vilde det derfor være meget ønskeligt, at de blive ansatte til Kreditoplagsret, saa at Udførsel deraf fremdeles kunde være mulig.

Pos. 91. Sætningen „samt mønstervævede“ til Slutningen udgaar. Bestyrelsen fremkommer med dette Forslag under Forudsætning af, at det er Meningen med denne Sætning at henføre ogsaa ufarvede, mønstervævede Varer, Damask, Drejel og lignende til denne Position. Bestyrelsen vilde i saa Tilfælde anse det for meget heldigt, at denne Sætning faldt bort, hvorved saa Skellet mellem farvet og ufarvet vilde blive fuldstændig gennemført for vegetabile Varers vedkommende og en ensartet Fortoldning blive bragt tilveje.

Pos. 96 udgaar „og Knap“.

Knapmagerarbejde er allerede i den nuværende Tarif ansat til den meget høje Told af 2 Kr. og vil efter Position 96 blive ansat til 2 Kr. 66 Øre. Dette vil blive en urimelig høj Told, og Bestyrelsen tillader sig derfor at foreslaa, at Knapmagerarbejde henføres til Position 97: 1 Kr. 50 Øre Pundet.

Pos. 97. „Andre Varer“ indskydes efter Silke til Slutning, „og Knapper“ og Positionen ansættes til Kreditoplag med Tilskrivning 20 Pd. og Fraskrivning 2 Pd. Omsætningen i Artiklerne, som henhøre til denne Position, er ikke saa betydelig, at de almindelige Til- og Fraskrivningskvanta ere hensigtsmæssige; Bestyrelsen tillader sig derfor at foreslaa de nævnte som mere passende og mere i Forhold til de andre Silkepositioners Kvanta.

Pos. 157 c. udgaar „Hatte, Huer, Kasketter samt Dele dertil af Spaan“. Dette er kun en Følge af Ændringsforslaget til Pos. 86 – 89.

Med Hensyn til Toldansættelsen tillader Bestyrelsen sig at gøre opmærksom paa, at Forhøjelse af Tolden paa ordinære Jutestoffer vil komme til at tynde meget haardt paa disse; det vilde derfor maaske være ønskeligt, om raa Jutestoffer uden Farve til Emballage kunde gives toldfri, som Tilfældet er i Sverig; herfor taler ogsaa den meget store Udførsel af disse Artikler, som nu næsten udelukkende benyttes til Sække og Emballage.

Bestyrelsen for Manufakturhandlerforeningen
i Kjøbenhavn.

Den 27. Marts 1882.

M. SACHS,
p. t. Formand.

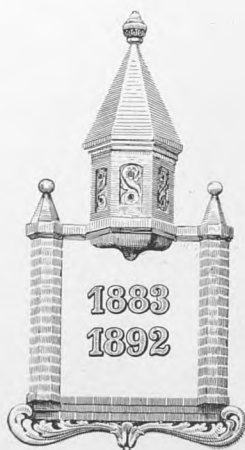
P. C. THAMSEN,
p. t. Formand for Handelsudvalget.

Indførelsen af det metriske System, der nu er gennemført ved Loven af 4. Maj 1907, rejstes allerede indenfor Foreningen i 1873, idet der paa Foranledning af S. Seidelin arrangeredes et Diskussionsmøde om dette Spørgsmaal, paa hvilket der næsten enstemmigt vedtoges en Udtalelse om, at Forsamlingen billigede, at der fra Manufakturhandlerforeningens Side foretages de nødvendige Skridt til at fremme en Forandring i det bestaaende Maal-System og Overgangen til det metriske Maal, navnlig saaledes at dette træder i Kraft samtidig med den ny Møntfod og ligesom denne bliver gældende i de tre nordiske Riger, og gennem Foreningens Formand M. Sachs, Handelsudvalgets Formand G. L. Bruun og Forslagsstilleren S. Seidelin, overraktes der Indenrigsministeren en derhen sigtende Adresse.

Med Hensyn til Omløben med Varer fortsatte Foreningen sin Krig mod denne Handelsform. I 1873 overgaves til Landstingsmand, Grosserer Moritz G. Melchior en trykt Adresse til Rigsdagen om Omløben med Varer til Omdeling blandt Rigsdagens Medlemmer, og et Andragende om Skærpelse af de gældende Lovbestemmelser overgaves til den daværende Formand for Toldudvalget Prokurator Alberti. Endvidere anmodede Foreningen Kriminal- og Politiretten om at maatte blive betragtet som Part i de Sager, der anlagdes mod Omløbere med Uldvarer. Da det imidlertid viste sig, at en af de anholdte Uldhandlere anlagde Sag mod Foreningen med Fordring paa Erstatning for den Tid, hans Varer havde været beslaglagte og vandt denne, vedtog man, saalænge de gældende Bestemmelser i Næringsloven bestod, ikke at foretage videre mod Omløberne.

Foreningens Arbejde for Udvidelse af Kreditoplaget, i hvilket Arbejde Handelsudvalget og navnlig dets Formand G. L. Bruun havde saa stor Andel, kronedes med Held, idet der blev tilstaaet Manufakturhandlerne flere vigtige Indrømmelser i saa Henseende.

For Stiftelsen, hvis Virksomhed er omtalt andetsteds, blev der paa en ekstraordinær Generalforsamling i 1873 vedtaget nye Vedtægter, Love og Regulativer.

BESTYRELSEN

1883.

M. SACHS (Formand), J. A. BERENDT, J. O. GJERULFF, C. E. KRARUP, FR. OLSEN, F. STERUP.

1884.

M. SACHS (Formand), J. O. GJERULFF, LUDV. HANSEN, C. E. KRARUP, FR. OLSEN, F. STERUP.

1885.

M. SACHS (Formand), J. O. GJERULFF, LUDV. HANSEN, C. E. KRARUP, FR. OLSEN, F. STERUP. M. Sachs nedlagde i Løbet af Aaret sit Mandat som Formand og udtraadte af Bestyrelsen. Formandsstillingen udfyldtes midlertidig af F. Sterup.

1886.

D. SEIDELIN (Formand), J. O. GJERULFF, C. E. KRARUP, JUL. POULSEN, ESKILD SALOMON, F. STERUP. Den sidste nedlagde ved Skrivelse af 31. Januar 1886 sit Mandat.

1887.

D. SEIDELIN (Formand), J. O. GJERULFF, C. E. KRARUP,
CHR. POULSEN, JUL. POULSEN, ESKILD SALOMON.

1888.

ESKILD SALOMON (Formand), J. O. GJERULFF, C. E. KRARUP,
AXEL MYHLERTZ, CHR. POULSEN, JUL. POULSEN.

1889.

ESKILD SALOMON (Formand), J. O. GJERULFF, C. E. KRARUP,
AXEL MYHLERTZ, CHR. POULSEN, JUL. POULSEN.

1890.

ESKILD SALOMON (Formand), A. N. de FONTENAY, J. O.
GJERULFF, AXEL MYHLERTZ, CHR. POULSEN, JUL. POULSEN.

1891.

ESKILD SALOMON (Formand), LAURITZ DAHL, A. N. de
FONTENAY, CHR. MØLGAARD, CHR. POULSEN, JUL. POULSEN.

1892.

ESKILD SALOMON (Formand), LAURITZ DAHL, A. N. de
FONTENAY, FREDERIK HANSEN, CHR. POULSEN, JUL. POULSEN.

OLDSAGEN, der stadig med kortere og længere
Mellemrum forhandlede i Rigsdagen, maatte selv-
følgelig stadig beskæftige Foreningen. I 1883, da
der af Folketinget var afgivet Betænkning over
Forslaget til Lov om Told- og Skibsafgifter, hvori et Flertal
foreslog Toldsatsen ændret for Position 96 (Klæde) til 40

Øre pr. Pd. og 5 pCt. af Værdien, udarbejdede Handelsudvalget en Indstilling til Rigsdagen, hvori fremsattes de Grunde, der talte imod den foreslaaede Toldansættelse. Derefter hvilede Sagen i nogle Aar, indtil Foreningen i 1887 nedsatte et Toldudvalg, der skulde gennemgaa Toldloven og eventuelt fremkomme med Forslag til Ændringer, som maatte findes billige, berettigede og stemmende med Stændens Tarv. I Løbet af 1888 holdt Udvalget en Del Møder, og i Aarets Løb modtog man fra Formanden for det af Folketinget nedsatte Toldlovsudvalg Anmodning om privat at meddele Udvalget sine Bemærkninger angaaende en Reform af Toldbeskatningen for saa vidt angik Manufakturvarer, navnlig ogsaa m. H. t. Ønskeligheden af Indførelsen af en Værditold for Manufakturvarer. Der blev i den Anledning indsendt et udførligt motiveret Tarifforslag, som fremsendtes til Folketingsudvalgets Formand med følgende Skrivelse:

Hr. Folketingsmand Harald Holm,
Formand f. Folketingets Fællesudvalg.

I Anledning af Deres behagelige Skrivelse af 22. November, hvori De i Henhold til et af hele Toldudvalget udtalt Ønske anmoder Manufakturhandlerforeningens Bestyrelse om privat at fremsætte Bemærkninger angaaende en Reform af Toldbeskatningen af Manufakturvarer, hvilken er udarbejdet paa Grundlag af Manufakturhandlerforeningens af Regeringen i 1883 adopterede Forslag med tidsvarende Ændringer af en Komité bestaaende af Manufakturhandlerforeningens Bestyrelse og dens Handelsudvalg, ialt 11 Medlemmer, repræsenterende alle Grene af Manufakturtaget. Udkastet er vedtaget af 9 Medlemmer, medens tvende have forbeholdt sig en særlig Erklæring, hvilken jeg ligeledes lader medfølge.

Udkastet er udarbejdet med den Hensigt for Øje at afskaffe saa vidt muligt alle i den nuværende Toldtarif tilstedeværende tvivlsomme Positioner, saaledes at ensartet og simplificeret Fortoldning sikres ved alle Toldsteder, at forme Tolden saaledes, at den kommer til at staa i et naturligere Forhold til Varenes nuværende Værdi, dog under fornøden Hensyntagen til den her i Landet bestaaende textile Industri, og at opretholde Kreditoplagsretten, hvilke tre Punkter Komitéens Flertal anser for Hovedsagen ved en ny Tarif.

At denne Sammendragning af Positionerne og de foreslaede Nedsættelser ville bringe en noget mindre Indtægt end den nuværende Toldansættelse for Øjeblikket giver, antagelig efter de af os foretagne Beregninger ca. 600,000 Kr., er en Selvfølge, men Komitéens Flertal føler sig forvisset om, at denne Nedgang snart vil blive dækket ved forøget Indførsel. Dersom De maatte ønske yderligere Oplysninger i denne Sag, skal det være mig magtpaaliggende at søge saadanne fremskaffede, og stiller jeg mig i saa Henseende ganske til Deres behagelige Disposition.

Hele Komitéen er enig om at fraaade Værditold. Den har i sin Tid været forsøgt saavel her i Landet som i Hertugdømmerne, og de sørgelige Erfaringer fra den Tid opmuntre ikke til at forsøge paa at indføre den igen. Vi se ikke rettere, end at en Værditold, der jo vanskelig, for ikke at sige umulig, lader sig kontrollere af Toldvæsnet, let vilde kunne skabe en Demoralisation, som vi for Tiden trøstig kunne sige ikke findes her. Kreditoplagsretten vilde falde bort, da man umulig kunde kontrollere Udførselen og dermed vilde en meget betydelig Omsætning med vore Kolonier og Nabolande, hvilken nu finder Sted, gaa tabt. Komitéen tillader sig derfor paa det bestemteste at udtale sig imod en Værditold.

Med Højagtelse, Ærbødigst

ESKILD SALOMON,

Formand f. Mannfakturhandlerforeningen.

Det i Skrivelsen omhandlede Mindretal G. L. Bruun og Holger Petersen kunde ikke slutte sig til Flertallets Udtalelser, idet det, selv om det indrømmede, at meget i den gældende Toldlov kunde trænge til Forandringer, dog maatte hævde, at disse ikke burde foregaa i Retning af betydelige Nedsættelser, saalænge Udlandet ikke gik i samme Retning, og mente, at den tiltagende betydelige Konkurrence i dansk Industri sikkert vilde forhindre, at Manufakturvarer fordyredes paa en utilbørlig Maade.

I 1889, da den daværende Finansminister i Landstinget var fremkommet med nogle Udtalelser, der kunde tyde paa, at Regeringen vilde fremkomme med Forslag til en partiel Toldrevision, ind-

gav Foreningen til Regeringen det foranomtalte Forslag til Toldrevision for Manufakturvarer, saaledes som det tidligere var tilstillet Folketingets Toldudvalg. I det af Regeringen forelagte Revisionsforslag blev Foreningens Forslag optaget.

I Januar 1890 havde Grosserersocietetet afgivet en Betænkning om Toldlovsforslaget, hvilken betegnedes som afgivet i den københavnske Handelsstands Navn. Da det i

D. SEIDELIN

denne Adresse m. H. t. Manufakturvarers Tarifiering udtalte ikke stemmede med den indenfor Manufakturhandlerforeningen herskende Anskuelse, indgav Foreningen gennem Formanden for Landstingets Toldudvalg, cand. polyt., Tømremester H. H. Kayser en Protest mod, at Grosserersociété-Komitéens Betænkning skulde være afgiven i den københavnske Handelsstands Navn og udtalte, at man ikke kunde erkende, at den var noget Udtryk for den københavnske Manufakturhandlerstands Anskuelser og Krav.

I December 1890 indkaldtes der efter Opfordring af 21 Medlemmer til en ekstraordinær Generalforsamling for at Bestyrelsen kunde blive vejledet m. H. t. de indenfor Foreningen raadende Ønsker angaaende Toldrevisionen, inden den paany henvendte sig til Lovgivningsmagten. Paa denne Generalforsamling, der afholdtes 29. Decbr., diskuteredes saavel Toldudvalgets Flertals- som Mindretalsforslag, og disse sattes derefter under Afstemning, ved hvilken det tidligere omtalte Majoritetsforslag vedtoges med alle Stemmer mod 2.

Omløbersagen beskæftigede til Stadighed Foreningen. Man foranledigede nu og da Omløbere anholdt, og da en Højesteretsdom fastslog, at det var den Anklagede, der skulde føre Bevis for, at de omførte og forhandlede Varer var forarbejdede i Hammerum Herred som Husflidsprodukter, ligesom det ved en Landsover- samt Hof- og Stadsretsdom fastsloges, at det ikke var nok, at Varerne virkelig var forarbejdede som Husflidsprodukter i Hammerum Herred, men at vedkommende, der førte Varerne omkring, ogsaa tillige

skulde have Bopæl der, fik man i denne Sag noget mere fast Grund under Fødderne. De omhandlede Domme tryktes og omsendtes til Medlemmerne. En Henvendelse i 1887 til Politidirektøren i København havde antagelig til Følge, at Tilsynet med Uvæsenet skærpedes, i hvert Fald blev efter Henvendelsen adskillige Omløbere anholdte og straffede for ulovlig Handel.

Lukkesagen var gentagne Gange fremme. I 1888 afholdtes bl. a. et Diskussionsmøde indledet af Professor Harald Westergaard om Butikkernes Lukning om Søndagen. Det vedtoges paa dette Møde at slutte sig til de øvrige ca. 50 Handelsforeninger fra København og Provinserne, der agtede at indgaa til Justitsministeren med en Adresse, hvori udtaltes Ønsket om en Lov, der paabød Butikkernes Lukning om Søndagen fra Kl. 9. En Deputation havde i den Anledning Audiens hos Ministeren, der havde forskellige Betæneligheder ved Forslaget, navnlig af Hensyn til de mange Undtagelser, der vilde blive nødvendige. Som bekendt fik de af Handelsforeningerne fremførte Anskuelse jo imidlertid fuldtud Udtryk i Helligdagsloven af 1891, hvor 9-Lukningen om Søndagen gennemførtes.

Af forskellige andre Sager, Foreningen i dette Tidsrum har beskæftiget sig med, skal anføres, ogsaa som Eksempel paa det Hensyn, der fra Myndighedernes Side toges til Foreningens Anbringender, at da i 1884 den nu ophævede Borgervæbnings Øvelser var ansat til et for de Handlende meget uheldigt Tidspunkt, nemlig lige før Pinsen, udvirkede

Foreningen gennem en Henvendelse til Krigsministeriet, at Øvelserne udsattes til efter Helligdagene.

Løvrigt er det i dette Tidsrum, at man mere og mere kommer ind paa i alle betydende Sager at samarbejde med de øvrige Handelsforeninger. Sammen med *Urtekræmmerforeningen* og *Isenkræmmerforeningen* nedsatte *Manufakturhandlerforeningen* et Fællesudvalg for Revision af Næringsloven, hvilket indgav en Adresse til Folketingsmand Florian Larsen, hvori denne anmodedes om at foretage de nødvendige Skridt til, at der i den af Regeringen forelagte Lærlingelov indsattes en Bestemmelse om, at kun den Handlende, der efter 3 Aars Forløb efter nævnte Lovs Ikrafttræden, har løst Næringsbevis og erhvervet det i Loven nævnte Svendebrev, skal være berettiget til at holde Lærling. Man forsøgte ogsaa dog uden Held sammen med de øvrige Handelsforeninger at faa en Repræsentant ind i Næringslovskommissionen. Ogsaa ang. Forslaget til Lov om Handelsbøgers Førelse samarbejdede man med andre interesserede Foreninger og indgav i Fællesskab et Andragende vedrørende forskellige Enkeltheder i Lovforslaget.

Til Varetagelse af Handelsforeningernes Fællesinteresser dannedes med Manufakturhandlerforeningens daværende Formand, Eskild Salomon, som Formand „*Det staaende Udvalg for de københavnske Handelsforeninger*“, bestaaende af Repræsentanter for Urtekræmmerforeningen, Isenkræmmerforeningen, Handelsforeningen af 5. Juni 1864, Høkerforeningen, Dansk Papirhandlerforening, Forstædernes Manu-

fakturhandlerforening, Læderhandlerforeningen, Frederiksberg Handelsforening, Vesterbros Handelsforening, Københavns Blomsterhandlerforening, Korn- & Melhandlerforeningen, Glas- & Porcellæns­handlerforeningen, Cigarhandlerforeningen og Manufakturhandlerforeningen. Dette Udvalg indgav ogsaa, da Regeringen i Landstinget havde forelagt Forslag til Lov om Straf for Brug af urigtig Varebetegnelse, en Adresse til Landstingets Udvalg, hvori paapegedes en Del Ændringer, som Forslaget maatte undergaa for ikke at komme til at lægge en Hæmsko paa den virkelig reelle Handel. Navnlig de ret strænge Bestemmelser m. H. t. Betegnelsen for Varens Tilvirkningssted vilde ofte virke generende for Omsætningen, og gennem en Række Eksempler, hentede for en stor Del fra Manufakturhandelen, viste man de opstaaende Tvivlsspørgsmaal.

Af Bemærkningerne til Lovforslaget fremgaar, at det vel fremdeles vilde være tilladt at bruge Betegnelser som Bayersk Øl, Ruslæder, Svenske Handsker om Produkter, der ikke stammede fra de med Betegnelsen angivne Steder. Men hvorledes vilde det gaa f. Eks. med en Benævnelse som „Hollandsk Lærred“ for en Vare, der af alle Købere benævntes saaledes, uagtet den faktisk aldrig kom fra Holland? Eller Brysseler Tæpper! Alle vidste, hvad der forstodes ved den Kvalitet Tæpper, der dog i intet Tilfælde kom fra Bryssel. Skotske Kjoletøjer kom fra Tyskland i de fleste Tilfælde, Fransk Silke fra Schweiz, Württemberg og Baden. Alle disse Benævnelser var i den Grad indgaaede i Folks Bevidsthed,

at man ikke uden videre kunde forandre disse. Men efter Lovforslaget var det tvivlsomt, om man ikke ved Brugen af disse Betegnelser faldt ind under Lovens Straffebestemmelser. Ogsaa Lovforslagets Bestemmelse om, at Varebetegnelsen skulde affattes i det Lands Sprog, hvorfra Varen kom, vilde volde Vanskeligheder. Her brugtes f. Eks. indenfor Manufakturhandelen visse internationale Betegnelser, man vanskelig kunde komme bort fra, som naar man for at betegne Synaales Længde brugte Betegnelsen blunts — korte Synaale, between — halvlange, shrops — lange. Det var Betegnelser kendte over hele Verden fra den Tid, Synaalefabrikationen væsentlig var paa engelske Hænder og som ogsaa benyttedes paa Etiketterne af de tyske Fabrikanter, fra hvem vi herhjemme fik vort væsentlige Forbrug af Synaale. Lovforslagets Bestemmelser vilde medføre, at der maatte laves særlige Etiketter med tyske Benævnelser for de Synaale, der eksporteredes hertil, hvad der selvfølgelig ikke vilde undgaa at fordyre Varen.

Endvidere udtalte man i Slutningen af Henvendelsen Ønsket om, at Udvalget vilde tage Initiativet til i Forbindelse med den foreliggende Sag at foretage Skridt, hvorved man kunde komme den usandfærdige Reklamering til Livs, en Sag, der jo senere er taget op i Forslaget til Lov om illoyal Konkurrence. Adressen havde til Resultat, at Landstinget standsede Sagen, og af Indenrigsministeriet blev der nedsat en Kommission, hvori Hr. Eskild Salomon fik Sæde.

Det ovenomtalte staaende Udvalg for de københavnske

Handelsforeninger tog ogsaa, og med heldigt Resultat, en Sag op, der var af nogen Betydning for Handelsstanden, idet det affattede en offentlig Henvendelse om Ugelønnens Udbetaling om Fredagen med det Resultat, at Henvendelsen toges til Følge af Statens Værksteder og en Del af de store Arbejdsgivere.

Københavns Handelsforeningers Fællesrepræsentation, der var en Omdannelse paa en bredere Basis af det ovenfor nævnte staaende Udvalg, og hvis Formand var Hr. Eskild Salomon, havde ligeledes Lejlighed til at beskæftige sig med det Forslag til en Huslejeskat, der var forelagt i Københavns Borgerrepræsentation af Magistraten, og som i høj Grad foruroligede den københavnske Handelsstand, idet den vilde komme til at hvile i høj Grad trykkende og uretfærdigt paa denne. Fællesrepræsentationen indgav en Adresse til det Underudvalg af Borgerrepræsentationen, der beskæftigede sig med Sagen, og opnaaede ogsaa en Modificering af Forslagets Bestemmelser til Gunst for de Næringsdrivende. Som bekendt blev Forslaget imidlertid, da det naaede frem til Folketinget, forkastet, og ved Skattelovsreformen i 1903 valgte man i Stedet for de Skatteformer, som Fællesrepræsentationen i sit Andragende havde peget paa, Erhvervsbeskatning af udenfor Kommunen boende og Aktieselskabsbeskatningen.

Ogsaa Foreningens indre Liv var i dette Tiaar rigt paa Begivenheder. I et Bestyrelsesmøde den 16. Oktober 1885 nedlagde M. Sachs, der i 19 Aar havde været Medlem af

Manufakturhandlerforeningens Bestyrelse, deraf de 18 Aar som Formand, sit Mandat. Det var midt under den stærkt bevægede politiske Strid, og uagtet Manufakturhandlerforeningen altid har været absolut upolitisk, naaede Stridens Dønninger ogsaa derind og foranledigede den ovenomtalte for Foreningen højst beklagelige Mandatnedlæggelse. I de Aar Moritz Sachs har virket for Manufakturhandlerforeningen og for hele Manufakturhandlerstanden, har han som ingen anden varetaget Standens Interesser og den Kærlighed, hvormed han omfattede Foreningens velgørende Formaal, og de Resultater, hans Virksomhed paa dette Omraade bevirkede, vil altid staa som uovertrufne, og det var kun en ringe Anerkendelse af den Tak, Manufakturhandlerforeningen er M. Sachs skyldig, naar den paa Generalforsamlingen i 1887 udnævnte ham til Foreningens Æresmedlem. Selv efter sin Mandatnedlæggelse virkede M. Sachs lige til sin Død i 1889 ivrigt for Foreningen, og som et Bevis for den Kærlighed, hvormed han omfattede Foreningen, kan nævnes, at han ved dennes 25 Aars Jubilæum affattede Kantaten til den festlige Sammenkomst.

En Tid efter Sachs Mandatnedlæggelse nedlagde ogsaa Foreningens Stifter F. Sterup sit Mandat som Medlem af Bestyrelsen, til dels vistnok som Virkning af den samme politiske Gæring, som havde bevirket den tidligere Formands Afgang.

Den 6. Februar 1887 fejrede Foreningen med megen Højtidelighed sit 25 Aars Jubilæum i Wittmacks Lokaler,

ved hvilken Festtalen holdtes af afdøde Geheimeetatsraad Tietgen. I Anledning af Jubilæet udsendtes et Festskrift indeholdende Silke-, Ulden- og Lærredskræmmerlavets Historie fra 1651—61, udarbejdet af Dr. phil. Arkivar O. Nielsen, en Oversigt over den økonomiske Politik i samme Tidsrum, udarbejdet af Professor Falbe-Hansen, og Manufakturhandlerforeningens Historie i de forløbne 25 Aar ved F. Sterup, M. Sachs og Jul. Heckscher.

Stiftelses og Understøttelsesfondets Vedtægter underkastedes en Revision og af M. Sachs i Forbindelse med daværende Borgmester Etatsraad Hansen udarbejdedes de ændrede Vedtægter, der under 19. Maj 1886 modtog allerhøjeste Stadfæstelse.

BESTYRELSEN

1893.

ESKILD SALOMON (Formand), LAURITZ DAHL, A. N. de FONTENAY, FREDERIK HANSEN, CHR. POULSEN, JUL. POULSEN.

1894.

ESKILD SALOMON (Formand), LAURITZ DAHL, A. N. de FONTENAY, FREDERIK HANSEN, CHR. POULSEN, JUL. POULSEN.

1895.

ESKILD SALOMON (Formand), LAURITZ DAHL, A. N. de FONTENAY, FREDERIK HANSEN, CHR. POULSEN, JUL. POULSEN.

1896.

ESKILD SALOMON (Formand), LAURITZ DAHL, A. N. de FONTENAY, FREDERIK HANSEN, CHR. POULSEN, JUL. POULSEN.

1897.

ESKILD SALOMON (Formand), A. N. de FONTENAY, FREDERIK HANSEN, CHR. POULSEN, JUL. POULSEN, N. CHR. RABEN.

1898.

ESKILD SALOMON (Formand), A. N. de FONTENAY, FREDERIK HANSEN, CHR. POULSEN, JUL. POULSEN, N. CHR. RABEN.

1899.

ESKILD SALOMON (Formand), A. N. de FONTENAY, FREDERIK HANSEN, FREDERIK JØRGENSEN, JUL. POULSEN, N. CHR. RABEN.

1900.

ESKILD SALOMON (Formand), FREDERIK HANSEN, FREDERIK JØRGENSEN, LAURITZ KALOM, N. CHR. RABEN, J. C. VOLQVARTZ.

1901.

ESKILD SALOMON (Formand), FREDERIK HANSEN, FREDERIK JØRGENSEN, LAURITZ KALOM, N. CHR. RABEN, J. C. VOLQVARTZ.

1902.

ESKILD SALOMON (Formand), FREDERIK HANSEN, FREDERIK JØRGENSEN, LAURITZ KALOM, N. CHR. RABEN, J. C. VOLQVARTZ.

DEN tidligere omtalte Næringslovskommission, hvori det ikke var lykkedes at skaffe Repræsentanter for Handelsstanden Sæde, afgav i 1893 sin Betænkning, paa Grundlag af hvilken Regeringen forelagde et Lovforslag i Folketinget. Sagen gik derefter i Udvalg. Da der i Lovforslaget fandtes en Del Bestemmelser, der ikke mentes stemmende med Handelstandens Tarv, udarbejdede *Fællesrepræsentationen* efter en grundig Drøftelse en Henstilling til Regering og Folketing. Da Manufakturhandler-

foreningens daværende Formand ogsaa var Formand for Fællesrepræsentationen, kom ganske naturligt de indenfor Manufakturhandlerforeningen raadende Anskuelse ogsaa til Udtryk i Fællesrepræsentationens Henvendelse. Special Interesse frembyder Henvendelsen, for saa vidt angaar det ofte om-

ESKILD SALOMON

handlede Omløberspørgsmaal. Med Hensyn til dette hævdes, at al Omførsel til Salg af Varer i Købstæder og Handelspladser fuldstændig bør forbydes, og at denne Form for Omsætning ikke længer kan siges for Købstædernes Vedkommende at fyldestgøre nogen Samfundsinteresse. De Varer, med hvilken Omløben var tilladt, var næsten udelukkende saadanne, der var Genstand for Frihandel, og som Følge

deraf udfordredes der til dette Erhverv ingensomhelst Kvalifikationer, og der var ingen Skranker for Tilgangen hertil. Selve Erhvervsvirksomhedens Form havde noget tillokkende ved sig navnlig for unge Mennesker, der manglede Lysten til at paatage sig stadigt Arbejde. Der var Fare for, naar Virksomheden, hvad jo laa nær, fra Forældrene gik over til Børnene, at opdrage en Generation med Ulyst til stadigt

Arbejde og med Hang til Vagabondering. Det paavistes ogsaa, til hvilken Besvær og Skade denne Omløben med Varer var for de handlende, der var forsynet med Næringsbevis, og som var tvungne til at sælge fra fast Udsalgssted. Ofte maatte disse Handlende, der havde Udgifterne til Butiksleje, Belysning og Næringsbevis at udrede, have den Tort at se, hvorledes Omløberen købslog lige udenfor hans Butiksvinduer, om Vinteren ovenikøbet ved Hjælp af Gasbelysningen fra Vinduerne. Man gjorde ligeledes opmærksom paa det uheldige i, at Overtrædelse af Næringsloven udenfor København skulde paatales af den samme Embedsmand, der var Dommer i Sagen. Da dette ikke ifølge det gældende Retssystem kunde forandres, maatte man anse det for heldigt at anerkendte Foreninger altid fik Ret til, naar de ønskede det, selv at paatale Sagen, og at der gaves Anledning til Appel, selv om Sagen var anlagt af det offentlige, naar den paagældende Forening ønskede det. Med Hensyn til Foreningsretten ønskede man indført en Bestemmelse i Lovforslaget om, at naar der i samme Fag fandtes flere anerkendte Foreninger, burde den Næringsdrivende kunne vælge, til hvilken af disse Foreninger, han vilde yde sit Bidrag. Ligeledes henviste man til, at der burde indrømmes de enkelte Foreninger Ret til at beholde de Medlemmer, de ved Lovens Ikrafttræden havde, selv om de ikke opfyldte alle Lovens Betingelser, ligesom de burde have Ret til at beholde de Medlemmer, der ere ophørte med at drive Forretning.

Paa Handelsmødet i August 1894, hvor Manufakturhandlerforeningen var repræsenteret ved d'Herrer Eskild Salomon, Lauritz Dahl, A. N. de Fontenay og Chr. Poulsen, drøftedes Næringslovspørgsmaalet indgaaende, og man er fra alle Sider enige om Vigtigheden af Lovens Fremme. Som bekendt strandede Forslaget imidlertid, fordi man fra de forskellige Sider i Rigsdagen ikke kunde enes om en tilfredsstillende Løsning, og det er ikke senere lykkedes at faa denne Sag, der er af saa stor Betydning for hele Handelsstanden, bragt til Afslutning.

Derimod sattes der ved Loven af 27. April 1894 Straf for Brugen af urigtige Varebetegnelser. Til at fremkomme med Betænkning angaaende denne Sag var som omtalt tidligere nedsat en Kommission, i hvilken Manufakturhandlerforeningens daværende Formand, Eskild Salomon, havde Sæde. Betænkning fra Kommissionen afgaves i 1893 og kom til at ligge til Grund for det Forslag, der af Regeringen fremlagdes i Landstinget.

Efterat Helligdagsloven var bleven vedtagen i 1891, rejstes Spørgsmaalet om Helsøndagslukningen gentagne Gange og beskæftigede, som naturligt var, ogsaa *Manufakturhandlerforeningen*. Paa Foranledning af Provinshandelsforeningerne, de københavnske Handelsforeninger og forskellige andre Institutioner fandt Bestyrelsen det rigtigt at søge at komme til Klarhed over, hvorledes Foreningens Medlemmer stillede sig til Spørgsmaalet om Helsøndagslukningen og udsendte derfor et saalydende Cirkulære:

Helligdagsloven tillader som bekendt, at Butikkerne maa være aabne Søndag Morgen til Kl. 9. I den senere Tid er der fra nogle Sider fremkommet et Ønske om, at Lovgivningsmagten vilde træffe den Forandring i Helligdagsloven, at alle Butikker skulle være lukkede hele Søndagen..

For at erfare, hvorledes Stemningen er blandt de af Manufakturhandlerforeningens Medlemmer, der ere interesserede i Sagen, har Bestyrelsen besluttet at rette en Forespørgsel desangaaende til samtlige Medlemmer, der have aaben Bod.

Indlagt fremsendes derfor en Forespørgselsblanket, som i udfyldt Stand bedes indsendt i Løbet af 3 Dage til Forningens Formand, Hr. Eskild Salomon, Kronprinsensgade 8¹.

Bestyrelsen for Manufakturhandlerforeningen i Kjøbenhavn, i December 1898.

ESKILD SALOMON. N. CHR. RABEN.

A. N. de FONTENAY.

JUL. PAULSEN. CHR. POULSEN. FREDERIK HANSEN.

Forespørgselsblanketten er saalydende:

Undertegnede ønsker, at Butikkerne som hidtil ved Lov maa have Tilladelse til at være aabne til Kl. 9.

Navn:

Adresse:

Undertegnede ønsker, at der ved Lov paabydes, at Butikkerne skulle være lukkede hele Søndagen.

Navn:

Adresse:

Resultatet blev, at af 282 udsendte Cirkulærer besvaredes 171, hvoraf 115 var for, 56 mod Helsøndagslukningen. Da

Stemningen var saa delt — for Helsøndagslukningen var hovedsagelig de handlende i den indre By, medens de handlende paa Broerne ønskede at have Butikkerne aabne om Morgen — kunde Sagen ikke optages som Forenings-sag. Derimod resulterede en Henvendelse gennem Fællesrepræsentationen til Rigsdagen om, at Butikkerne maatte blive holdt aabne Grundlovsdagen, naar den faldt paa Pinse-lørdag, i en Lov herom.

I 1895 vedtog Fællesrepræsentationen — i Lighed med, hvad der fandt Sted i 1891 — at indgive en Henvendelse til Toldlovskommissionen og anmodede derfor Manufakturhandlerforeningen om, forsaavidt den var interesseret i Told-sagen eller forøvrigt fandt Anledning dertil, at udarbejde et Toldlovsforslag for de Positioners Vedkommende, der berørte Fagets Interesser, ledsaget af Motiver og Udtalelser angaaende dels den gældende Toldlov, dels det sidste Regeringsforslag, forsaavidt dette maatte skønnes fornødent. Toldudvalget, der bestod af samtlige Medlemmer af Bestyrelsen og Handelsudvalget, drøftede derefter i nogle Møder Sagen og affattede en udførlig Indstilling, der gennem Fællesrepræsentationen indgaves til Toldlovskommissionen. I 1896 afgav Kommissionen sin Betænkning, efterat der ogsaa havde fundet mundtlig Konference Sted mellem Kommissionen og Mænd, udvalgte i de forskellige Manufakturbrancher. I Betænkningen optages for en Del Foreningens Tarifforslag.

Paa Foranledning af flere Medlemmer rettes i 1895, da Postdampskibet „Ægir“ var strandet, en Henvendelse til

Generaldirektoratet om Tilladelse til, at de ved Strandingen havarerede Varer maatte indklareres mod en Afgift af 10 pCt. af Varernes Taksationsværdi, hvortil Tilladelse bevilgedes.

Med Hensyn til Konkursboers Udsalg fra aaben Bod rettede Foreningen sammen med Manufaktur-Detaillist-Foreningen i 1898, da en større Manufakturhandlers Konkursbo skulde udsælges en detail fra den paagældendes Butik, en Henvendelse til Sø- og Handelsrettens Skifteretsafdeling, hvori fremhævedes det uheldige i dette Forhold saavel for det købende Publikum som for de Handlende, idet de første forudsætte, at de i et Konkursbos Udsalg kunne købe billigere end i en solvent Forretning, hvilket saa langt fra er Tilfældet, at de snarere faar de før Konkursen tiloversblevne usælgelige Varer til almindelige Butikspriser, medens det for de sidstes Vedkommende er, som om der sættes en Præmie paa den usolide Handel, idet Konkursboerne ofte gaa over til at blive permanente, hvilket er i høj Grad fremmede for usund Forretningsførelse og til Skade for den reelle Forretning. Man udtalte derfor Haabet om, at det ikke fremtidig maatte blive tilladt Konkursboer at udsælge deres Varelager en detail fra aaben Bod, men at Lageret maatte blive bortsolgt under eet eller ved Auktion.

Om det samme Forhold rettede man i 1900, i Anledning af, at der i det Forslag til Næringslov, der da behandledes i Landstinget, fandtes en Bestemmelse om, at Dødsboer og Konkursboer maatte holde Udsalg i 6 Maaneder efter Dødsfaldets eller Konkursens Indtræden, og i

særlige Tilfælde endda i længere Tid, en Henvendelse til Landstingsudvalget, hvori de samme Betragtninger gjordes gældende.

I Anledning af at et Blad i 1895 benyttede Manufaktur-

J. MORESCO

varer som Præmier for Abonnementerne, henledte man Politidirektørens Opmærksomhed paa dette Næringsindgreb. Ligeledes optog man Kampen mod Sneboldsystemet og andre lignende Foretagender. Kioskernes Handel, der oprindelig ogsaa skulde have omfattet Flipper, Slips og Humbug, fik man indskrænket til kun at omfatte Aviser.

Mod Stormagasinerne optraadte Foreningen i 1898 sammen med forskellige Handels-, Haandværker- og

Grundejerforeninger, idet det dog skarpt blev betonet, at det var Princippet, ikke Personerne, der bekæmpedes. Ligeledes deltog Manufakturhandlerforeningen, der dog ikke her i første Række var interesseret, i Kampen mod Nordiske Stores og Freyr.

Metersagen, der allerede i Tredserne var rejst af Foreningen, optoges atter i 1895, og der indgaves da et Lov-

forslag om Indførelse af det metriske System i Maal og Vægt var forelagt i Landstinget, en Henvendelse til Rigsdagen om det ønskelige i dette Systems Gennemførelse, samtidig med at man anbefalede, at Justeringen overgik fra at være kommunal til at være statslig.

Om Oprettelse af en Dampfærgeforbindelse paa Gedser-Warnemünde Ruten rettede Manufakturhandlerforeningen sammen med Industriforeningen, Grosserersocietetet og Turistforeningen en Henvendelse til Rigsdagen, da dette Spørgsmaal i 1900 var paa Dagsordenen, hvilken Henvendelse resulterede i, at Rigsdagen vedtog Dampfærgeforbindelsens Oprettelse.

Med Hensyn til Foreningens indre Liv er at bemærke, at der i 1896 vedtoges Ændringer i Vedtægten for Stiftelses- og Understøttelsesfonden, sigtende til at betrygge de betydelige Pengemidler, der raadedes over. I samme Retning gik en Forhandling i 1902 med Københavns Magistrat, hvorved opnaaedes, at Forbudspaategning paa Foreningens Effekter kun kunde forlanges ophævet af den samlede Bestyrelse. Skolens Ophævelse og Forholdet til Købmandsskolen er omtalt under Skolens Virksomhed.

I Aaret 1899 vedtog Generalforsamlingen at overrække Etatsraad JACOB MORESCO Diplom som Æresmedlem af Manufakturhandlerforeningen.

BESTYRELSEN

1903.

ESKILD SALOMON*) (Formand), FREDERIK HANSEN, FREDERIK JØRGENSEN, LAURITZ KALOM, N. CHR. RABEN, J. C. VOLQVARTZ.

1904.

N. CHR. RABEN (Formand), FREDERIK HANSEN, FREDERIK JØRGENSEN, LAURITZ KALOM, RICHARD RAFF, J. C. VOLQVARTZ.

1905.

N. CHR. RABEN (Formand), FREDERIK JØRGENSEN, LAURITZ KALOM, VALDEMAR LINDQVIST, RICHARD RAFF, J. C. VOLQVARTZ.

1906.

N. CHR. RABEN (Formand), FREDERIK JØRGENSEN, LAURITZ KALOM, VALDEMAR LINDQVIST, RICHARD RAFF, J. C. VOLQVARTZ.

*) Ved Skrivelse af 6. April nedlagde *Eskild Salomon* sit Mandat som Formand og Medlem af Bestyrelsen. I dennes Sted fungerede N. Chr. Raben som Formand for Resten af Aaret.

1907.

FREDERIK JØRGENSEN*) (Formand), AXEL ABRAHAMSEN, LAURITZ KALOM, VALDEMAR LINDQVIST, RICHARD RAFF, J. C. VOLQVARTZ.

1908.

AXEL ABRAHAMSEN (Formand), FREDERIK JØRGENSEN, LAURITZ KALOM, VALDEMAR LINDQVIST, RICHARD RAFF, J. C. VOLQVARTZ.

1909.

AXEL ABRAHAMSEN (Formand), FREDERIK JØRGENSEN, LAURITZ KALOM, VALDEMAR LINDQVIST, RICHARD RAFF, J. C. VOLQVARTZ.

1910.

AXEL ABRAHAMSEN (Formand), FREDERIK JØRGENSEN, LAURITZ KALOM, VALDEMAR LINDQVIST, JEAN SACHS, J. C. VOLQVARTZ.

1911.

AXEL ABRAHAMSEN (Formand), FERD. JENSEN, LAURITZ KALOM, VALDEMAR LINDQVIST, J. C. VOLQVARTZ, L. WESTERBY.

DET sidste Tiaar af Foreningens Historie bringer en Del af de Ting, Foreningen i den forløbne Tid har beskæftiget sig med, til Fuldendelse. Nogle direkte ved Foreningens Virksomhed, andre mere indirekte. I det sidste Tiaar kommer der saaledes Afslutning — mer eller mindre tilfredsstillende, alt efter de forskellige Anskuelse — men dog en foreløbig Afslutning paa Told-

*) Forbeholdt sig ved Valget kun at beklæde Stillingen eet Aar.

sagen ved Toldloven af 5. Maj 1908; Metersagen, som Manufakturhandlerforeningen allerede i Tredserne tog op, afsluttes ved Vedtagelsen af Meterloven af 4. Maj 1907. Og endelig løses paa en saa smuk og Foreningen værdig Maade Stiftelsessagen ved Opførelsen af Stiftelsen i Bragesgade. Dennes Historie er imidlertid omtalt i et særskilt Afsnit og skal derfor kun lige nævnes her. Hertil kommer ogsaa den endelige Ordning af Forholdet til Manufaktur-Detaillist-Foreningen ved dennes Ophævelse og Oprettelse af Sektioner indenfor Manufakturhandlerforeningen. Endelig Vedtagelsen af Kvinders Optagelse i Manufakturhandlerforeningen.

Toldsagen har i det foregaaende ofte været omtalt og har ganske naturlig beskæftiget Foreningen stærkt i de forløbne Aar. Den indtil 1908 gældende Toldlov blev vedtaget Aaret efter Manufakturhandlerforeningens Stiftelse, og indtil den nugældende Toldlov vedtoges, blev der gjort ikke mindre end 17 forgæves Forsøg paa at gennemføre en fuldstændig Toldreform. Desuden har der i dette Tidsrum været forelagt Rigsdagen en lang Række Forslag om delvis Reform, hvoraf de fleste forgæves. Yderligere har der i Aarene 1895—96 været nedsat en Toldkommission, der har gjort et betydeligt Arbejde, der i Hovedsagen ligger til Grund for Toldloven af 1908. Manufakturhandlerforeningens Stilling til de paa forskellige Tidspunkter opdukkende Forslag er tidligere omtalt. Da Regeringen i 1906 forelagde et Toldlovsforslag, konstituerede, saaledes som ogsaa ved tidligere Lejligheder, hvor Toldspørgsmaalet var Genstand for Behandling, Be-

styrelsen og Handelsudvalget sig som Toldudvalg med J. C. Volqvartz som Formand og formulerede Ændringsforslag til det forelagte Forslag. Der blev af Toldudvalget udført et betydeligt Arbejde, og de udarbejdede Ændringsforslag med Motiver tryktes og indsendtes til Finansministeren, Generaltold-direktoratet og Folketingets Toldudvalg. Udvalget undgik i sin Indstilling helt at komme ind paa en almindelig Omtale saa vel af de rette Principper for Tolds Paalig-ning og Opkrævning som ogsaa af de Formaal, som i det hele taget søges realiserede gennem en Toldbeskatning, og indskrænkede sig til en ren saglig Bedømmelse af de foreliggende Forhold. Med Hensyn til Spørgsmaalet om Værditold eller Vægttold indskrænkede man sig til at udtale, at ihvorvel simpel procentvis Beskatning i Forhold til Varernes Værdi naturligvis altid vilde være det retfærdigste, var man ikke blind for de Vanskeligheder, der knytter sig til almindelig Værditold, særlig hvad angaar Frilager og Kreditoplagssystemerne og derved Handelen paa Udlandet. I det store og hele ydede man sin Anerkendelse overfor de Bestræbelser, der fra Regerin-

N. CHR. RABEN

gens Side gjordes for at lette Toldbyrderne for saadanne Varer, som udgør en væsentlig Del af de almindeligste Livsfornødenheder. Hermed slutter foreløbig Foreningens Virksomhed i Toldsagen.

FREDERIK JØRGENSEN

Allerede i Slutningen af det forrige Tiaar har Forholdet til *Manufaktur-Detaillist-Foreningen* været under Debat. Paa Generalforsamlingen i 1901 foresloges det af Ad. Pamperin at vælge 3 Medlemmer ind i Bestyrelsen, der vilde virke for at føre Detaillist-Foreningen ind under Manufakturhandlerforeningen, og i 1902 rettede Manufaktur-Detaillist-Foreningen en Henvendelse til Manufakturhandlerforeningen om at virke hen til, at alle Standens Medlemmer kunde samles i een stor Forening, hvilket man mente vilde kunne opnaaes ved, at der indenfor Manufakturhandlerforeningen dannedes særlige Afdelinger for de forskellige Fraktioner, nemlig en Afdeling for Grossister, en for Detaillister, en for Agenter og en for Medhjælpere, med hver sin af 3 Medlemmer bestaaende særlige Bestyrelse, hvis Formand skulde have Sæde i Manufakturhandlerforeningens Besty-

relse, der da maatte udvides til et større Antal. Den daværende Bestyrelse i Manufakturhandlerforeningen udtalte imidlertid, at man var enig i de ovenanførte Betragtninger, for saa vidt disse gik ud paa at virke for at samle alle Manufakturhandlere indenfor Manufakturhandlerforeningen, et Formaal, der allerede laa i denne Forenings Love, men at man ikke mente, at den i Henvendelsen antydede Fremgangsmaade vilde føre hertil. Paa Manufakturhandlerforeningens Generalforsamling i 1903 talte Lauritz Kalom for Oprettelsen af en Sektion indenfor Foreningen af Detailhandlere med aaben Bod. Formanden, Eskild Salomon, udtalte sig imod Forslaget, og Generalforsamlingen støttede ham. Imidlertid havde Manufaktur-Detaillist-Foreningen paa en overordentlig Generalforsamling i Oktober 1904 netop med Henblik paa en eventuel Opgaaen i Manufakturhandlerforeningen vedtaget fra 1. Januar 1905 at indstille sin Virksomhed og slutte Indmeldelse af nye Medlemmer, samt stille sig under en Administration, der skulde varetage Medlemmernes Interesser. Der skulde ikke opkræves Kontingent, saalænge Virksomheden var indstillet. Til som Administrationsudvalg at varetage Foreningens Interesser valgtes d'Hrr. Ferd. Jensen, E. Kaufmann, Valdemar Lindqvist, N. P. Mogenssen, Ad. Pamperin. Efter at Manufakturhandlerforeningen paa Generalforsamlingen den 10. November 1908 enstemmig havde vedtaget en Tilføjelse til Lovenes §. 4 vedrørende Oprettelse af Sektioner indenfor Foreningen, ophævedes Manufaktur-Detaillist-Foreningen endelig ved Gene-

ralforsamlingsbeslutning af 23. Februar 1909, hvorefter denne Forenings Midler og Ejendele overgik til Manufakturhandlerforeningen. Midlerne bestod i Manufaktur-Detaillist-Foreningens Legat, stort 2500 Kr., Skolefondet, ca. 1800 Kr., P. F. Nielsens Jubilæums Legat til Manufaktur-Detaillist-

AD. PAMPERIN
FORMAND FOR MANUFAKTURHANDLERNES SEKTION

Foreningen, stort 1000 Kr., Manufakturhandler Moritz Heilbuths Legat, stort 1000 Kr.

Endvidere skænkede Detaillist-Foreningen et kontant Beløb af 425 Kr., der ved Afviklingen af Foreningens Regnskaber blev til Rest, til Udsmykning af Forsamlingssalen i Manufakturhandlerforeningens nye Stiftelse.

Af *Manufaktur-Detaillist-Foreningens Legat* skulde Renterne aarlig uddeles til 2 trængende Manufakturhandlere med Halvdelen til hver. Fortrinsret skulde saadanne have, som have været Medlemmer af Manufaktur-Detaillist-Foreningen eller Enker efter saadanne.

Skolefondet kan foreløbig kun søges af Detaillist-Foreningens tidligere Medlemmer eller Enker efter disse for deres Børn. Naar saadanne ikke længere findes, er Admi-

nistrationen berettiget til at faa Fundatsen forandret, saaledes at Renterne under samme Navn anvendes for Børn af Medlemmer i Manufakturhandlernes Sektion eller af Manufakturhandlere med aaben Bod.

P. F. Nielsens Jubilæums-Legat kan kun søges af Medlemmer af Sektionen eller af Manufakturhandlere med aaben Bod. Under lige Vilkaar har tidligere Medlemmer af Manufaktur-Detaillist-Foreningen fortrinsvis Adgang.

Manufakturhandler Moritz Heilbuths Minde-Legat, stiftet af Frøkerne C. og R. Salomonsen, uddeles saa længe Legatstifterne er i Live af disse, efter disses Død i Henhold til Fundatsen.

I Januar 1909 kunde Ad. Pamperin meddele Manufakturhandlerforeningens Bestyrelse, at der var samlet det for en Sektions Dannelse nødvendige Antal Medlemmer, (i Henhold til Lovens § 23 mindst 100), og at man havde konstitueret sig som Manufakturhandlernes Sektion.

Sagen vedrørende Butikslukningen fik, efterhaanden som der ad Frivillighedens Vej var bleven truffen Overenskomst mellem de handlende om fælles Lukketid, mindre Interesse for Foreningen. Det viste sig saaledes, da i 1905 Ministeriet havde sendt Udkastet til Butikslukningsloven til Fællesrepræsentationen, som paa Grund af de forskellige Anskuelser indenfor denne overlod hver enkelt Forening at tage Stilling til Sagen, at de af Manufakturhandlerforeningen udsendte 600 Spørgeskemaer om de enkelte Handlendes Ønsker med Hensyn til Lovbestemmelser om Butikslukningen kun blev tilbagesendt med Besvarelse af 60 Medlemmer.

Overfor de forskellige Former for illoyal Konkurrence har Foreningen naturligvis ogsaa i dette Tiaar maattet gribe ind. I 1903 deltog man i Fællesrepræsentationens Møde om Rabat og Tilgiftsystemet, der endte med Vedtagelsen af en Resolution, som offentliggjordes i Bladene for at advare Publikum. Da i 1907 Foretagendet „Middelstandens Vareindkøb“ dukkede op, foranstaltede Manufakturhandlerforeningen et Diskussionsmøde, paa hvilket der herskede en stærk Stemning imod det baade for Kunderne og for de Handlende saa uheldige Rabatsystem, og som endte med følgende Resolution, der vedtoges enstemmig:

„Da det kan betragtes som givet, at „Aktieselskabet Middelstandens Vareindkøb“ under den nuværende skarpe Konkurrence i vor Branche, hverken kan byde Publikum eller de handlende nogen reel Fordel, opfordrer Forsamlingen Bestyrelsen for Manufakturhandlerforeningen til at virke hen til, at ingen af Foreningens Medlemmer kontraherer med ovennævnte Selskab“.

I et Tilfælde, hvor et københavnsk Dagblad indeholdt Avertissement om, at Broderier kunde faas ved Indsendelse af et Pengebeløb til Bladets Kontor, greb Handelsudvalget ind, og ved Forhandling mellem den daværende Formand for Handelsudvalget, Axel Fløystrup og Bladets Redaktør opnaaede man Løfte om, at Bladet ikke oftere vilde optage Annoncer af den Art.

Om en Priskurant over Damekonfektion udført af Svende forhandlede Manufakturhandlerforeningen gennem et Udvalg bestaaende af Lauritz Kalom og Frederik Jørgensen

samt William Rasmussen og Ludvig Knudsen med Skrædernes Fagforening af 1873; under 1. Juli 1904 underskrevs Priskuranten paa de interesserede Parters Vegne af Manufakturhandlerforeningens Formand og Formanden for Fagforeningen. I Tvivls- og Stridsspørgsmaal skulde Sagen afgøres gennem en Voldgift, hvortil Arbejdsgiverne valgte 2 Mand og Fagforeningen 2; hvis derefter intet Resultat opnaaedes, skulde Manufakturhandlerforeningens Bestyrelse og Fagforeningens Bestyrelse vælge en Opmand, der fælder den endelige Dom.

Om en Lærlingecontrakt indledte et Udvalg, bestaaende af A. Fonnesbech, Ferd. Jensen, Christian Krogh og Axel Fløystrup efter Opfordring fra Kvindernes Han-

dels- og Kontoristforening en Forhandling med denne Forening, og man kom til Enighed om en Formular i Overensstemmelse med Lærningeloven. Udkastet forelagdes og godkendtes paa den ekstraordinære Generalforsamling den 10. November 1908 og approberedes med en uvæsentlig Ændring af Københavns Magistrat. Der tryktes et Antal af 1000 Eksemplarer, der af Foreningen stilledes til Medlemmernes Disposition.

P. KLITGAARD-NIELSEN
FORMAND FOR HANDELSUDVALGET

Endvidere har Foreningens Bestyrelse besvaret Forespørgsler af forskellig Art fra adskillige offentlige Institutioner. Man har saaledes til Stadighed givet Oplysninger til Kontoret for Registrering af Varemærker om Benævnelser paa eksisterende Manufakturvarer, desuden har Foreningen ved Laur. Kalom været repræsenteret i Udvalget angaaende Telefonskifterne, ligesom Foreningens Formand, Axel Abrahamsen tilligemed J. C. Volqvartz har deltaget i forskellige Møder vedrørende de paa Købmandsskolen afholdte oplysende Foredrag for unge Handelsmænd, med det Resultat, at Foreningens Medlemmer fik Lejlighed til at købe Adgangskort for sig selv eller deres Personale til modereret Pris.

Af Begivenheder i Foreningens indre Liv skal foruden de allerede foran omtalte nævnes:

I April 1903 nedlagde Eskild Salomon, der i 15 Aar havde været Foreningens Formand og i den Tid udført et stort og udmærket Arbejde for Manufakturhandlerforeningen, sit Mandat som Formand og Medlem af Bestyrelsen. Foreningens Stifter, F. Sterup, der i 24 Aar havde været Medlem af Foreningens Bestyrelse, modtog i Henhold til Beslutning paa Generalforsamlingen i 1904, efter at han var fyldt 80 Aar, en livsvarig Hædersgave paa 300 Kr. aarlig. Paa Generalforsamlingen i 1907 vedtoges det at optage Landstingsmand, Grosserer HOLGER PETERSEN som Æresmedlem af Foreningen som Anerkendelse af den Støtte, han havde været for hele sin Stand i Almindelighed og af den Interesse og aabne Haand, han havde vist overfor Manufak-

turhandlerforeningen i Særdeleshed, og ikke mindst for det store Arbejde, han havde nedlagt i Rejsningen af Handelshøjskolen. I 1907 fratraadte Foreningens Sekretær, cand. polit. J. Bay, der i omtrent en Menneskealder med stor Omhu og Interesse havde varetaget Stillingen som saadan.

Endelig skal nævnes, at Manufakturhandlerforeningen har foretaget den af den moderne Udvikling nødvendiggjorte Udvidelse af sine Rammer ved at muliggøre Optagelsen af Kvinder som Medlemmer.

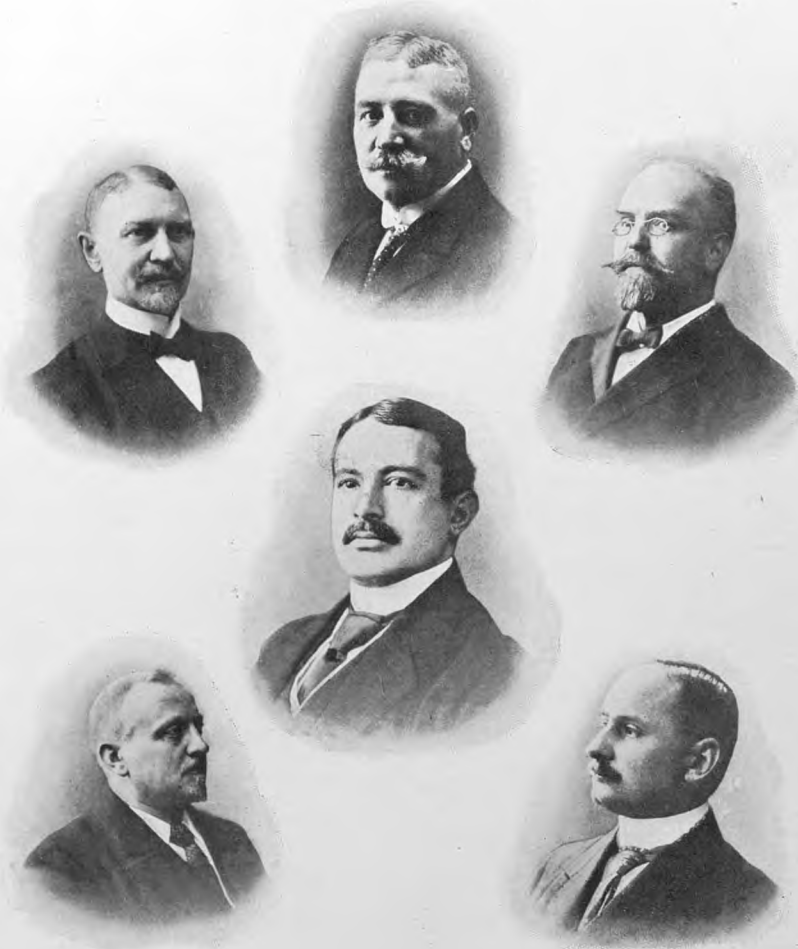
Sagen rejstes paa Generalforsamlingen i 1908 af Ad. Pamperin, der forespurgte Bestyrelsen, om det ikke nu var muligt at optage Kvinder som Medlemmer af Foreningen. Spørgsmaalet havde været drøftet indenfor Bestyrelsen, men man var klar over, at det ikke var uden Vanskeligheder, blandt andet af Hensyn til de bestaaende Legatfundatser. Imidlertid drøftedes Sagen i Aarets Løb, og paa Generalforsamlingen i 1909 vedtoges det paa Forslag af Lauritz Kalom at give Kvinder Adgang til at blive Medlemmer. Da der imidlertid fra forskellig Side rejstes Indvending mod Vedtagelsens

HOLGER PETERSEN

formelle Gyldighed, enedes Bestyrelsen om at optage Spørgsmaalet til Afstemning paa en ekstraordinær Generalforsamling sammen med en heraf og af Sektionernes Dannelse nødvendiggjort Ændring i Lovene, og paa en ekstraordinær Generalforsamling den 29. November 1909 vedtoges blandt andre Lovændringer ogsaa, at som Medlem af Foreningen kunde optages „enhver Kvinde, som selvstændig driver Handel med Manufakturvarer“.

En Side af Foreningens Liv, som ganske naturligt ikke har kunnet finde Omtale hverken under det sidste Tiaar eller i det hele, men som dog har været af megen Betydning, er Foreningens Virksomhed for gennem Selskabelighed og Sammenkomster at knytte Foreningens Medlemmer sammen. Det skal dog nævnes, at Foreningen aarlig har afholdt Aftenunderholdning og Bal, ligesom den jævnligt har budt sine Medlemmer paa Foredrag af almindelig oplysende Art ogsaa udenfor rent faglige Spørgsmaal. Der har været Svingninger i Medlemmernes Ønsker om flere eller færre Sammenkomster; snart har Foreningen haft ugentlige Sammenkomster, snart har Stemningen været for at offre mindre herpaa. For Øjeblikket har Foreningen sine ugentlige Sammenkomster om Vinteren i Studenterforeningens nye Bygning, medens det sidste Sommerlokale var i det kgl. Skydeselskabs Have paa Vesterbro.

VALDEMAR LINDQVIST
INSPEKTØR VED STIFTELSEN

FERD. JENSEN
INSPEKTØR VED STIFTELSEN

LAURITZ KALOM
NÆSTFORMAND

AXEL ABRAHAMSEN
FORMAND

J. C. VOLQVARTZ
KASSERER

L. WESTERBY
INSPEKTØR VED FORSAMLINGERNE

MANUFAKTURHANDLERFORENINGENS BESTYRELSE
VED HALVHUNDREDAARS-JUBILÆET

MANUFAKTURHANDLERFORENINGENS AFTENSKOLE

NAAR Tanken om, at Manufakturhandlerforeningen skulde oprette en Aftenskole for dens Medlemmers Lærlinge, dukkede op allerede 6 Aar efter Foreningens Stiftelse, var det i og for sig ganske naturligt.

Medens der tidligere til Optagelse i Lauget fordredes laugsmæssig Uddannelse saavel for Svende som Interessenter, bortfaldt denne Fordring ganske ved Næringsloven af 29. Decbr. 1857. Enhver kunde efter denne drive Handel som Erhverv uden at opfylde nogen Art af Duelighedsbetingelser. At de Fordringer, der tidligere havde været stillet, paa ingen Maade havde været helt smaa, ses af de Kundskaber, der krævedes til den ved Forordningen af 23. April 1817 indstiftede Laugseksamen. Interessenteksamen skulde ifølge Oldermændens Forslag af 19. Maj s. A. bestaa af en theoretisk og en praktisk Prøve. Til den første udkrævedes: Renteberegning, Kæderegning, Vekselregning, Vekselret og

Omgangsmaaden med Veksler, en aldeles nøjagtig Kundskab om inden- og udenlandsk Vægt og Maal og begges gensidige Forhold, en kort Afhandling i Handelsfaget korrekt affattet saavel i det danske som det tyske Sprog over en opgivet Materie, Handelskorrespondance i begge Sprog, Naturhistorie saavidt den angaar Handelsvarernes Oprindelse, saavel i Plante- som Dyreriget, fuldkommen Kundskab i Handelsgeografi, i det enkelte Bogholderi og om Toldanordningerne, for saa vidt de vedkom Lavets Handel. Den praktiske Prøve bestod i: nøje at kende Varernes Godhed i Henseende til deres forskellige Grader, af hvilke Dele Varerne bestaa, fra hvilke Steder og Lande de rettest og fra første Haand faas, samt paa hvad Maade de bedst og i Henseende til Omkostninger lettest transporteredes, fuldkommen Kundskab om Varernes Opbevaring, Pakning og Konserveration og om Toldbodens praktiske Forretninger, for saa vidt Lavet vedkommer. Ogsaa for Drengenes Vedkommende blev der afholdt baade en praktisk og theoretisk Prøve. Det var enhver Husbonds Pligt at sørge for, at hans Lærling fik en saadan Undervisning, og opfyldte han ikke denne, skulde han foruden at betale Omkostningerne ved hans Oplærelse ifalde en Bøde fra 100 til 200 Rd. Naar enhver Kundskabsfordring nu ved Næringsloven var bortfaldet, maatte det kunne befrygtes, at Standens Niveau derved vilde blive sænket, og den faglige Dygtighed betydelig formindsket. Selv om denne Tankegang ikke i det store og hele synes at have besjælet Manufakturhandlerfor-

eningens Medlemmer, idet Planen om Oprettelsen af en Aftenskole for Medlemmernes Lærlinge ikke synes at have vundet synderlig Tilslutning ved et Diskussionsmøde, Foreningen den 26. November 1867 afholdt om Sagen, maa den dog have ligget i Luften, idet der i det paafølgende Bestyrelsesmøde blev meddelt, at der af en Anonym gennem M. Sachs var bleven stillet et Beløb af 500 Rdl. til Raadighed til Planens Realisation, hvorefter Bestyrelsen besluttede at arbejde paa Sagen. I et Bestyrelsesmøde i Januar 1868 bestemtes det, at Foreningens Aftenskole skulde træde i Virksomhed fra 1. Februar med 2 Kursus à 9 Mk. maanedlig, det ene Kursus i Dansk, det andet i Tysk, og det vedtoges paa næste Generalforsamling at søge en Bevilling til Skolen paa 50 Rd. Til at føre Tilsyn med Skolen paa Foreningens Vegne bemyndigedes M. Sachs. Allerede i April blev man imidlertid klar over, at Tilslutningen var for ringe, til at Undervisningen kunde fortsættes, og man besluttede at standse Virksomheden indtil videre og udsende Indbydelse til Genoptagelse fra 1. Oktober. Denne har øjensynlig ikke baaren synderlig Frugt, thi i Bestyrelsesmødet den 8. Januar 1869 besluttedes det paa Forslag af M. Sachs foreløbig at opgive Sagen af Mangel paa Tilslutning, og da de af en Anonym til Formaalet skænkede Penge ikke havde fundet den tilsigtede Anvendelse, vedtoges det at tilbagelevere disse til Giveren. Der var nu stille om Tanken i nogle Aar, men i 1872 fremkom der fra Formanden for Urtekræmmerforeningen et Forslag om, at de forskellige Handelsforeninger

skulde oprette en fælles Aftenskole for Lærlinge. En Forhandling førte dog til det Resultat, at en saadan Ordning paa Grund af de højst forskellige Forhold var umulig. Imidlertid rettede Manufakturhandlerforeningens Formand gennem Aviserne en Opfordring til de Medlemmer, der ønskede deres Lærlinge optaget i en Aftenskole, til at tegne sig. Resultatet var imidlertid ualmindelig magert, idet der kun meldte sig siger og skriver fire. I et Diskussionsmøde den 1. Oktober forhandlede en af V. Thomsen fremlagt Skoleplan fra en Hr. Wirén, efter hvilken Disciplene mod en maanedlig Betaling af 2 Rdr. 1 Mk. 8 Sk. skulde have 4 Timers Undervisning ugentlig i forskellige Discipliner. Partierne vilde blive paa højst 8 Elever. Der blev herimod fra flere Sider hævdet, at Foreningen burde have en fast Skole, som skulde bestaa, enten der meldte sig faa eller mange Elever. Hvis det blev nødvendigt, maatte Foreningen yde Tilskud til en saadan Skoles Drift, og hvis Foreningens Status ikke kunde bære denne Udgift, maatte Kontingentet forhøjes f. Eks. med 1 Rdr. Det viste sig i det hele under Diskussionen, at der ikke var Stemning for den fremsatte Skoleplan, og den forkastedes med stor Stemme-flerhed, hvorefter det vedtoges at nedsætte et Udvalg paa 3 Medlemmer til at overveje Sagen. Valgte hertil blev C. H. Quist, Fr. Olsen, C. E. Krarup.

Paa en ekstraordinær Generalforsamling d. 21. Oktober fremkom Udvalget med Resultatet af sine Overvejelser: Skolen skulde oprettes uanset, hvor mange Elever der ind-

meldtes. Betalingen for en Elev vilde for Semestret fra 1. September til Udgangen af Marts med 3 Gange 2 Timers ugentlig Undervisning kunne fastsættes til 7 Rdl. Fra Bestyrelsens Side billigedes denne Plan fuldstændig, men Udgifterne ved Gennemførelsen vilde blive saa store, at det vilde være nødvendigt at forhøje Kontingentet. Med 42 Stemmer mod 19 vedtog Generalforsamlingen herefter Oprettelsen af Aftenskolen. Foreløbig skulde Undervisningen omfatte Skrivning, Regning, Dansk og Tysk. Senere haabede man at kunne optage Engelsk og Bogholderi. Til Skolens Bestyrer valgtes Overlærer ved det mosaiske Trossamfunds Drengfriskole Harry Hertz og til Tilsynshavende paa Bestyrelsens Vegne Carl Schiønning. Undervisningen i Tysk overtoges af Skolebestyrer Kjær. Undervisningen fandt Sted i den Mosaiske Drengfriskoles Lokaler i Skindergade. I de første 2 Aar holdt Elevantallet sig konstant paa 63, i 1874-75 var der en lille Stigning til 67, men næste Aar gik Tallet ned til 56, og det var saaledes ikke uden Føje, naar Formanden paa Generalforsamlingen i 1876 udtalte, at Skolen gerne noget mere maatte optage Medlemmernes Interesse og beklagede sig over den Ligegyldighed, der vistes navnlig ved Indmeldelsen af Elever, idet der til Eksempel af 400 Breve, der var udsendte med Opfordring til Indmeldelse kun var bleven tilbagesendt 11, mens Bestyrelsen havde maattet forespørge om Resten, „et besværligt og næsten uoverkommeligt Arbejde“.

I 1878 indførte man Undervisning i Bogholderi i Skolens

øverste Afdeling. Da Engelskundervisningen i øverste Afdeling med 1 Time ugentlig havde vist sig utilstrækkelig, vedtoges det i 1882 at forøge den med en Time ugentlig, hvilket vilde udgøre en Merudgift for Semestret af 100 Kr., hvorfor Skolepengene maatte forhøjes med 50 Øre mdl. til 2 Kr. 50 Øre. Skolen gik nu sin uforstyrrede Gang, og Elevantallet var i stadig jævn Vækst. I 1898, da Skolen fejrede sit 25 Aars Jubilæum, var Elevantallet oppe paa 109. Aaret efter var Antallet det højeste, det har været under Skolens Drift, 111, og i det sidste Aar Skolen bestod, 1900-01, var Elevantallet 105. Kort efter Jubilæet, som Foreningen højtideligholdt ved en vellykket Fest paa Skydebanen, hvortil Lærerpersonalet og mosaisk Drengeskoles Direktion var indbudt, led Skolen et meget betydeligt Tab, idet Overlærer Hertz, der som nævnt lige fra Skolens Oprettelse med aldrig svigtende Interesse og Nidkærhed havde ledet Undervisningen, pludselig afgik ved Døden. Undervisningen indstilledes, da Dødsfaldet indtraf kort før Juleferien, indtil Januar Maaned, hvorefter Ledelsen overtoges af den ny Bestyrer for den mosaiske Drengeskole cand. philol. Cohn. Samtidig foregik en anden personel Forandring indenfor Lærerpersonalet, idet Skolebestyrer Kjær, der ogsaa havde virket i Skolen i 25 Aar, tog sin Afsked.

Ved den nye Skolebestyrers Tiltræden foretoges der nogle Ændringer i Skoleplanen i det væsentlige gaaende ud paa noget mere Koncentration af Undervisningen. Imidlertid var der indenfor Handelsstanden paa Initiativ af Foreningen for

unge Handelsmænds Uddannelse dukket Planer op om en stor Centralhandelsskole, der kunde rumme ca. 1500 Elever og som kunde give en fyldigere og bedre Undervisning end de eksisterende Aftenskoler. Tanken støttedes bl. a. af Grosserersocietetet, og paa Generalforsamlingen i 1900 udtalte da ogsaa Manufakturhandlerforeningens daværende Formand, at selv om en saadan Skole vilde blive en farlig Konkurrent til Manufakturhandlerforeningens Skole, burde Foreningen anbefale og støtte den, og i Borgerrepræsentationen ydede Formanden, Borgerrepræsentant Eskild Salomom Sagen sin Støtte ved at arbejde paa en Bevilling paa 50,000 Kr. til Planens Realisation. Efter at denne Bevilling var gaaet igennem og Staten samtidig havde ydet sin Støtte ved en Bevilling paa 200,000 Kr. og Grosserersocietetet havde skænket 100,000 Kr., medens der blandt Handelsstanden var indsamlet, 75,000 Kr., købte Foreningen for unge Handelsmænds Uddannelse i 1900 Ejendommene Nørrevoldgade 76, Fiolstræde 44, 46, 48 og 50 og Rosengaarden 14. I Januar 1902 fandt Skolens Indvielse Sted. Oprettelsen af Centralskolen havde blandt andet den Virkning for Manufakturhandlerforeningens Skole, at dens Lærere og Bestyrer, hvem der af den ny Skole var stillet forskellige Begunstigelser i Udsigt, og som frygtede, at Aftenskolens Virksomhed snart maatte opgives, opsagde deres Stilling ved Skolen. En ekstraordinær Generalforsamling indkaldtes i den Anledning 26. Juni 1901. Denne var imidlertid ikke beslutningsdygtig, og en ny afholdtes derfor

den 16. Juli. Paa denne besluttedes det efter Bestyrelsens Forslag enstemmigt paa Grund af de foreliggende Omstændigheder at ophæve Aftenskolen. Samtidig med Ophævelsen tilstillede Foreningen, som Tak for Husly i de 28 Aar, den mosaiske Drengfriskole et Beløb paa 500 Kr. til et Legat.

Paa de aarlige Generalforsamlinger er derefter bevilget først 300 Kr., senere 400 Kr. som Bidrag til Købmandsskolen, hvorved denne Side af Foreningens Virksomhed søges plejet under Nutidens ændrede Forhold.

I Forbindelse med Skolen var oprettet af Etatsraad S. Seidelin et Præmielegat, der efter Bestyrelsens Skøn tildeltes en tidligere Elev, naar denne havde faaet Plads i Udlandet for at muliggøre hans Ophold der. Efter Skolens Ophør er man vedbleven med at uddele Legatet til unge Mænd med Handelsskoleeksamen, som iøvrigt opfylder Legatets Bestemmelser.

UNDERSTØTTELSESVIRKSOMHEDEN

DA Manufakturhandlerforeningen stiftedes, var der som omtalt ikke ringe Stemning for kun at fortsætte den Del af Lavets Virksomhed, der kunde betegnes som Velgørenheden. Uagtet man ikke indsnævrede Foreningens Virksomhed hertil, kom selvfølgelig Understøttelsesvirksomheden til at spille en meget stor Rolle i Foreningens Liv, og at denne Virksomhed heller ikke har lidt under, at Foreningen paatog sig videre Opgaver, ses ved at sammenligne Virksomhedens Omfang for 50 Aar siden og nu. I 1862 bestod Understøttelseskassens Formue i et Indskrivningsbevis paa 10,000 Rdl. og en kontant Beholdning paa 513 Rbd. 5 Mk. 4 Sk. Desuden ejede Lavskassen en kgl. Obligation paa 1000 Rbd. og en Kassebeholdning paa 455 Rbd. 14 Sk. og det Kettelske Legat 2000 Rbd., det Blairske Legat 628 Rbd. 5 Mk. 5 Sk., ialt Værdier til et Beløb af ca. 29500 Kr. Nu ejer Foreningen foruden Stiftelsen i Bragesgade, der er vurderet til 360,000 Kr., og hvori indestaar en 1ste Prioritet paa 125,000 Kr. samt i Værdipapirer og Obligationer m. m. en Sum af ca. 235,000 Kr., alt i alt en Formue paa over en halv Million.

Det er et smukt Vidnesbyrd om Sammenholdet og Standsfølelsen indenfor Manufakturhandlerstanden, at der i Løbet af de svundne 50 Aar er bleven ofret saa betydelige Beløb til bedste for dem indenfor Standen, der har haft Uheld i den stedse mere og mere vanskelige Kamp for Tilværelsen.

Naar de Midler, der anvendes til Understøttelse af Stændens trængende, er vokset saa stærkt, skyldes det ikke alene nogle enkelte meget store Legater, men ogsaa de mange mindre, som Foreningens Medlemmer saa at sige aarligt har betænkt Virksomheden med. Gang paa Gang finder man, at den eller den „i Anledning af sit Forretningsjubilæum“, „i Anledning af en glædelig Begivenhed“ eller endog en Gang „som uventet Andel i en Akkord“ har skænket Summer paa nogle hundrede Kroner til Foreningens Understøttelsesformaal.

Den Form, hvorunder Understøttelsen væsentligt ydedes i de første Aar af Foreningens Levetid, var Huslejhjælp, hvoraf der halvaarlig uddeltes 400 Rd. Halvdelen heraf afholdtes af Understøttelsesfonden, Halvdelen tilskødes i Følge Generalforsamlingens Beslutning af 1863 af Foreningens ordinære Kasse. Understøttelsesfonden havde allerede i Slutningen af det gamle Lavs Tid eksisteret som en Institution med selvstændige Bestemmelser, vedtagne 5. Januar 1857 og kgl. stadfæstede 16. April samme Aar. Disse Bestemmelser var saalydende:

1. Grundkapitalen for Understøtteskassen er den tilovers-

blevne Sum af den ophævede Fabrikskasses Fond*) efter at enhver Interessent i Lavet, som er i Besiddelse af en Aktie, har erholdt udbetalt 110 Rdl.

2. Heraf oprettes et Fond, som bærer Navnet „Silke-, Uld- og Lærredskræmmerlavets Understøttelseskasse“.
3. Hovedformaalet for denne Kasse er ved Pengeuddeling at hjælpe trængende Interessenter og Enker.
4. Uddelingen af Understøttelse finder Sted 2 Gange om Aaret, nemlig til enhver af de halvaarlige Flyttedage i April og Oktober Maaneder.
5. Ikkun trængende Interessenter og Enker af Lavet kunne komme i Betragtning til at nyde Understøttelse.
6. Disse indeholdes ved Avertissement i Adresseavisen omtrent 14 Dage forinden hver Flyttedag, til at indkomme med Ansøgninger om at forundes Understøttelse, hvilke Ansøgninger afleveres til Oldermænden.

Efter den første halve Snes Aars Forløb synes det at have knebet med at faa Midlerne til at slaa til, idet Formanden M. Sachs paa et Bestyrelsesmøde henlede Bestyrelsens Opmærksomhed paa det ønskelige i, at Understøttelseskassens Formue forøgedes „idet man vel havde set sig i Stand til i de senere Aar at yde alle værdige Trængende nogen Understøttelse, men denne var for den enkelte i mange Tilfælde meget ringe, saa at Hjælpen ikke var tilstrækkelig“. Efter at samtlige Medlemmer af Bestyrelsen havde erklæret sig enig heri, udtalte Viceformanden F. Sterup som sin Mening, at det vilde være af overordentlig stor Vigtighed

*) Fondet til Fornyelse af det Uldmanufaktur Etablissement, hvorpaa der under 27. Septbr. 1729 blev meddelt Lavet Privilegium. Ophævet ved kgl. Resolution af 29. Marts 1856.

Se iøvrigt med Hensyn til dette Fond og dets Forhold til Understøttelseskassens Meddelelser om Silke-, Ulden- og Lærredskræmmerlavet 1651 - 1861 samt Manufakturhandlerforeningen 1862 - 1886. Udgivet af Manufakturhandlerforeningen i Anledning af Foreningens 25 aarige Jubilæum den 6. Februar 1887 (Pag. 220 ff.), der er lagt til Grund for nærv. Fremstilling.

for hele Foreningen at tilkalde et begrænset Antal af Foreningens Medlemmer for med dem at forhandle Sagen. Den 5. Marts 1871 afholdtes et Møde, hvor foruden den samlede Bestyrelse var til Stede som indbudne D'Hrr. M. M. Salomonsen, J. J. Gammeltoft, A. Fønnesbech, G. L. Bruun, S. Seidelin, Berth. Berendt, Chr. Petersen, C. Rosenkvist, Moritz Meyer, M. P. Schultz, Emil Primon og Fr. Olsen. Efter at Formanden havde paavist Nødvendigheden af, at Understøttelseskassens Midler forøgedes og samtlige tilstedeværende havde erklæret sig villige til at virke for Sagen, førtes der en livlig Forhandling om, paa hvad Maade Midlerne skulde tilvejebringes. Under Forhandlingerne fremkom der fra Emil Primon det bestemte Forslag, at de indvundne Midler skulde anvendes til Opførelse af en Fribolig. Hertil kunde imidlertid ikke selve Understøttelseskassens Midler benyttes, idet disse i sin Tid var overtagne med Forpligtelse til at uddele Renterne til Understøttelser. Da der var Stemning for Primons Forslag, bestemtes det at nedsætte et Udvalg til Realisation af Planen og Tilvejebringelse af Midler hertil. Til Medlemmer af Udvalget valgtes Emil Primon, V. Thomsen, S. Seidelin, A. Fønnesbech og J. J. Gammeltoft, og det vedtoges der efter enstemmigt:

at denne Forsamling, efter at dens Hverv er endt, overgiver den indsamlede Kapital til Manufakturhandlerforeningens Bestyrelse, som har at forvalte denne paa samme Maade som Foreningens øvrige Midler og at foranstalte, naar de fornødne Midler ere tilvejebragte, at disse da anvendes til Opførelsen af en Fribolig under Navn af „Manufakturhandlerforeningens Stiftelse“.

Der udsendtes herefter til Medlemmerne en Opfordring af følgende Indhold:

Af alle de Byrder, som hvile paa den i Samfundet mindre heldig stillede Medborger, han være i hvilken-somhelst Stilling, er vist ingen saa tung som den, der forarsages ham ved at skaffe Husleien, fordi det er en Udgift, der stadig vender tilbage og som nødvendig maa skaffes for at han kan faae Huusly for Sig og Sine. Derfor er der vistnok heller ingen Foranstaltninger, som paa-skjønnes mere af den Trængende, end de, som gaae ud paa at hjælpe ham til en god sund Fribolig, og derfor see vi ogsaa den ene Forening efter den anden søge at skaffe sine trængende Medlemmer dette Gode ved at bygge Saadanne.

Manufacturhandler-Foreningen har, saa længe den bestaaer, stadig ydet sine trængende Medlemmer og deres Efterladte en til dens Midler svarende Understøttelse til Huusleiehjælp; men *Trangen og Begjæringen om Understøttelse er tiltagen*, saa at Bestyrelsen *desværre ikke mere sees sig istand til at imødekomme de Fordringer*, som stilles, og den har den Overbeviisning, at der ved at bygges *en Stiftelse med Fribolig* vil kunne udrettes *overordentlig meget godt*.

Omkostningerne ved Opførelsen af en saadan Stiftelse, hvor circa 20 Familier ville kunne faae *en god og hyggelig Lejlighed* (bestaaende af 2 Værelser, Køkken og fornødent Brænderum), antage vi ville beløbe sig til circa 25,000 Rdlr. Den Kapital af 10,000 Rdlr., som Foreningen for Øieblikket eier, skal forblive *urørt*, dels fordi Enkelte mulig foretrække en Pengeunderstøttelse for Fribolig, dels fordi det vil være nødvendigt – i Lighed med hvad der nu skeer – at kunne uddele Huusleiehjælp til de Trængende, som ikke kunne faae Plads i Friboligen.

Undertegnede, som paa Opfordring af Bestyrelsen ere traadte sammen for med denne at virke til Sagens videre

Fremme, have den Fortrøstning, at det Smukke og Gavn-
lige, som udrettes ved at udføre ovennævnte Plan, vil
finde Billigelse af Foreningens Medlemmer, og, overbeviste
om at Enhver *efter Evne* vil bidrage Sit til at naae dette
Maal, henvende vi os til Dem med Anmodning om at
støtte dette vort Foretagende.

Vi tillade os vedlagt at fremsende en Liste og bede
Dem paa *den* at tegne Dem for Bidrag *enten engang for
alle eller aarlig i 5 Aar.* Listen vil da blive afhentet ved
Comiteens Medlemmer, hvis De ikke skulde foretrække
forinden at indsende den til medundertegnede *V. Thomsen,
Østergade Nr. 23.*

Kjøbenhavn, i April 1871.

M. SACHS.	F. STERUP.	J. O. GJERULFF.
C. SCHIØNNING.	V. THOMSEN.	BERTH. BERENDT.
G. L. BRUUN.	A. FONNESBECH.	J. J. GAMMELTOFT.
MORITZ MEYER.	S. MEYER.	FR. OLSEN.
E. PRIMON.	CHR. PETERSEN.	C. ROSENQVIST.
M. M. SALOMONSEN.	M. P. SCHULTZ.	S. SEIDELIN.

Den 21. November afholdtes et Møde af samtlige de
Medlemmer, der havde virket for Tilvejebringelsen af
Midler til Friboligens Opførelse. Der var ialt tegnet Bidrag
til et Beløb af 14209 Rd. 2 Mk. 5 Sk., hvorefter det ved-
toges, at Udvalget paa den førstkommende Generalforsam-
ling i Januar skulde overgive disse Midler til Foreningens
Bestyrelse, der da i Forening med 5 paa Generalforsam-
lingen valgte Medlemmer skulde virke for Sagens videre
Fremme. Paa Generalforsamlingen den 16. Januar 1872
valgtes til Byggeudvalget i Forening med Bestyrelsen: S.
Seidelin, A. Fønnesbech, Sally Meyer, Fr. Olsen og N. P.

Christensen. De indtegnede Bidrag udgjorde paa dette Tidspunkt inkl. Renter 15731 Rd. 4 Mk. 1 Sk., hvoraf var indgaaet 6029 Rd. 4 Mk. 1 Sk. Man havde imidlertid fundet en Grund, som man mente egnede sig til Opførelse af Stiftelsen, i Ryesgade, Mtr. No. 673, til den moderate Pris 1½ Rdlr. pr. □ Alen med en Facade paa 36 Alen mod Ryesgade og en Dybde af 50 Alen. I April 1873 begyndte man at indhente Overslag til Opførelsen, efterat en Tegning af Arkitekt A. V. Drewsen havde vundet udelt Bifald. Efterat man fra Arkitekten havde modtaget de nødvendige Tegninger, Planer og Specifikationer, udsendte man Opfordringer til 7 Entreprenører om at indgive Tilbud i samlet Entreprise om Opførelsen. Der indkom 6 Tilbud: Det højeste paa 31205 Rdlr., det laveste paa 26785 Rdlr. fra Tømmermester Fjeldsøe, hvem Arbejdet overdroges. Efterat der senere var foretaget nogle Forandringer i Planerne, forhøjedes denne Sum til 27247 Rdlr. Til Bygningens Opførelse bemyndigede en overordentlig Generalforsamling Bestyrelsen til at optage et Laan paa 10 à 12000 Rdlr. eller eventuelt det fornødne Beløb med 1ste Prioritets Panteret i den Bygning, man agtede at opføre. Med Arkitekt Drewsen som Konduktør fremmedes Arbejdet nu saaledes, at Grundstensnedlæggelsen kunde foregaa den 19. August. Efterat et stort Antal Medlemmer med Damer havde indfundet sig paa den med Flag og Vimpler festlig smykkede Byggeplads, indleddedes Højtideligheden ved at man afsang første Del af en af Richard Kaufmann forfattet Sang under Basunledsagelse. Derefter talte Formanden

M. Sachs og udviklede, hvorledes den gode Aand og Enighed, der herskede i Foreningen, havde kunnet frembringe et saa smukt Resultat som den Bygning, man nu skulde lægge Grundstenen til, vidnede om. Ligesom de forskellige Stene her fast sammenføjedes til et stærkt hele, saaledes havde ogsaa Foreningens Medlemmer samlet sig i Kærlighed om dette Værk, der forhaabentlig om føje Tid vilde staa som et smukt og varigt Minde om Foreningen. Derefter nedlagdes Grundstenen, som bestod i en Blyæske af Form som en Mursten, og som indeholdt:

Den Enesteskilling, der gav Anledning til Byggefondens.
Manufakturhandlerforeningens Medlemsliste.

Et Eksemplar af Foreningens Vedtægter og Love.

Den trykte Opfordring til Byggeforetagendet.

En Pergamentsrulle med følgende Paaskrift:

I Guds Navn!

Aar 1873, den 19. August, i Hans Majestæt Kong Christian den Niendes 10de Regeringsaar, 11 Aar efter Manufakturhandlerforeningens Stiftelse, lagdes her, i Overværelse af Foreningens Medlemmer, af Foreningens Formand Grundstenen til en Fribolig for gamle trængende Medlemmer af Manufakturhandlerforeningen og deres Efterladte.

Midlerne til Værkets Begyndelse er tilvejebragte ved, at der i 1871 af Foreningens daværende Bestyrelse, M. Sachs, F. Sterup, J. O. Gjerulff, Carl Schiønning og V. Thomsen i Forening med D'Hrr. Berthold Berendt, G. L. Bruun, A. Fønnesbech, J. J. Gammeltoft, Moritz Meyer, Sally Meyer, Fr. Olsen, E. Primon, Chr. Petersen, C. Rosenqvist, M. M. Salomonsen, M. P. Schultz og S. Seidelin udgik en Opfordring

til Foreningens Medlemmer om at yde frivillige Bidrag og indkom et Beløb af ca. 16,000 Rigsdaler.

Komitéen overgav derefter disse Midler til Manufakturhandlerforeningen, som nedsatte et Byggeudvalg til Sagens videre Fremme, og kom dette til at bestaa af Foreningens fornævnte Bestyrelse tilligemed D'Hrr. N. P. Christensen, A. Fonnesbech, Sally Meyer. Fr. Olsen og S. Seidelin.

Arkitekt for Bygningen er Hr. A. V. Drewsen.

Bygmester Hr. Tømremester M. P. Fjeldsøe."

Efter at Formanden havde nedlagt Grundstenen og nedbedt Velsignelse over Fædrelandet, Kongen og det Hjem, man her var i Færd med at bygge til Ly for Foreningens trængende, afsang man anden Del af Sangen, og efter at der var bleven udbragt et Leve for Foreningen, sluttede Højtideligheden med, at et af de tilstedeværende Medlemmer bragte Bestyrelsen og de Mænd, der havde fremmet Byggesagen, en Tak.

Den 18. November kunde Formanden meddele, at Bygningen vilde være færdig til Indflytning April Flyttedag 1874 og at han havde indkaldt Ansøgninger om Fribolig inden 16. December. Da man ikke paa dette Tidspunkt kunde have en nøjagtig Oversigt over Foreningens pekuniære Stilling, og da man var klar over, at Forrentning af det eventuelle Laan og Vedligeholdelsesudgifterne ved Bygningen vilde koste Foreningen ikke saa lidt aarlig, fandt man det heldigt, indtil man af Generalforsamlingen havde faaet nærmere Bemyndigelse, at indskrænke Friboligernes Antal til 12. Af disse uddeltes derefter 7 til Enker, 1 til en ugift Datter af et Medlem og 4 til Mænd, hvoraf 2 med Husstand. Paa Generalforsamlingen den 20. Januar 1874 gjorde Bestyrelsen Rede

for disse Forhold og tilraadede at lade de 8 resterende Lejligheder staa ledige indtil forhaabentlig i en nær Fremtid de fornødne Midler indkom, idet at bortleje dem vilde aldeles forrykke hele Forholdet, saa at Bygningen ikke med Rette kunde kaldes Manufakturhandlerforeningens Stiftelse, og man heller ikke mente, at Bestyrelsen egnede sig til at være Vært for mindre Familier. Der blev fra forskellig Side paa Generalforsamlingen udtalt Ønsket om, at alle 20 Lejligheder blev bortgivne som Friboliger, og efter at Bestyrelsen paa Opfordring havde fremlagt en Liste til Tegning af Bidrag til dette Formaal, tegnedes der endnu samme Aften 4,000 Rdl., saaledes at det var givet, at alle 20 Lejligheder skulde bortgives.

Den 19. Oktober 1873 hejstes Kransen paa Bygningen og den 1. April 1874 afleveredes Bygningen til Foreningen færdig til Beboelse.

Det er selvsagt, at disse Boliger var meget efterspurgte, og i al den Tid, Stiftelsen i Ryesgade eksisterede, var da heller ikke een Gang nogen Lejlighed ubeboet. Blev der ved Fraflytning eller Dødsfald en Lejlighed ledig, rykkede straks en anden ind i dennes Sted. Hvad der bidrog til at gøre det tiltrækkende at faa Fribolig, var ogsaa, at der i Aarenes Løb stiftedes flere Legater til Fordel for Stiftelsens Beboere, saaledes Legatet af 19. August 1873, stort 600 Kr., hvoraf Renterne anvendes til bedste for Stiftelsens Beboere i Sygdomstilfælde.

Af de af Fabrikant S. Børgesen til forskellig Tid oprettede

Legater, ialt 5000 Kr., er de 1200 Kr. bestemte til, at Renten i 2×24 Kr. uddeles til 2 af Stiftelsens Beboere, som af Bestyrelsen findes mest værdige dertil.

Adelaide Morescos Legat, stort 10,000 Kr., oprettet den 20. Februar 1879 af Etatsraad, Grosserer Jacob Moresco, K. af D., DM. p. p. til Minde om hans afdøde Moder, Adelaide Moresco. Renterne af Kapitalen, 350 Kr. aarlig, uddeles af Bestyrelsen for Manufakturhandlerforeningen i 4 Portioner, hver stor 43 Kr. 75 Øre halvaarlig, til 4 værdige trængende Beboere i Manufakturhandlerforeningens Stiftelse, uanset deres Trosbekendelse, saa længe vedkommende lever og befindes at være værdig og trængende dertil samt har Fribolig i Stiftelsen.

David Jacob Heilbuth og Hustrus Legat, stort 1000 Kr., stiftet den 20. September 1884 af Frøken Camilla Heilbuth til Minde om hendes afdøde Forældre i Anledning af hendes Forretnings 25 aarige Bestaaen. Renterne af Kapitalen, 40 Kr. aarlig, uddeles hvert Aar den 2. Juni i 2 Portioner à 20 Kr. til tvende værdige trængende i Foreningens Stiftelse.

A. Fønnesbechs Legat, stort 5000 Kr., stiftet af Manufakturhandler A. Fønnesbech den 28. Februar 1907 i Anledning af, at det denne Dag var 25 Aar siden, han erhvervede Borgerskab. Renterne, 175 Kr. aarlig, tilfaldt en i Gavebrevet nævnt Person for Livstid. Efter dennes Død deles Renterne nu i 2 Portioner, som efter Bestyrelsens Skøn tildeles livsvarigt 2 værdige og trængende Beboere i Manufakturhandlerforeningens Stiftelse, som i Henhold til Stiftelsens Regu-

DEN TIDLIGERE STIFTELSE I RYESGADE

lativ og Vedtægter § 2 have Fribolig i denne. Renterne udbetales hver 2. Januar og 1. Juli.

Alt som Aarene gik, blev det vanskeligere og vanskeligere at imødekomme den voksende Efterspørgsel efter Friboliger,

MINDETAVLEN

og omkring Aarhundredeskiftet dukkede Tanken op om at sælge Bygningen i Rymsgade, hvis Grund jo med Byens Vækst var vokset i Værdi, og bygge en ny Stiftelse paa en passende Plads. Man havde faaet dannet et Fond til Opførelse af en ny Bygning, og man havde fra Grosserer J. Chr. Christensen modtaget en Ejendom Olufsvej 32 til med Tiden at blive et Annex til Stiftelsen. Paa Generalforsamlingen den 30. Januar 1901 bragtes Sagen paa Bane, men man var klar over, at under de daværende vanskelige Penge- og Byggeforhold kunde der ikke være Tale om at

bygge, og man maatte lade Spørgsmaalet ligge til bedre Tider. Paa Generalforsamlingen i 1906 dukker Tanken om Opførelsen af en ny Stiftelse op igen, idet det henstilledes at tage under Overvejelse, om man ikke kunde faa flere Friboliger ved at sælge den gamle Ejendom og bygge en ny og

større, hvorved ogsaa Huslejhjælpen antagelig vilde formindskes.

Onsdag den 7. Februar 1906 fremsatte Frederik Jørgensen, der som Inspektør for Stiftelsen i en Række af Aar havde været en aldrig svigtende Ven og Støtte for Stiftelsens Beboere, i Slutningen af et Bestyrelsesmøde Forslag om at bringe Tanken om en ny Stiftelses Opførelse, der jo allerede flere Gange havde været fremme i Bestyrelsen, til Udførelse, og dette Forslag tiltraadtes af hele Bestyrelsen. I Henhold hertil indkaldtes til et Møde i Wittmacks Lokale 9. Marts af Bestyrelsen sammen med forskellige indbudte Medlemmer af Foreningen. Man enedes om at danne et Udvalg til at virke for Midler til en ny Stiftelse, og man bestemte, at de indkomne Midler skulde danne et særskilt Fond med egen Administration. Udvalget valgte derefter til Formand Frederik Jørgensen og til Kasserer Axel Abrahamsen. Dernæst vedtoges at udsende følgende Opraab:

Manufakturhandlerforeningen har gennem Aaringer opretholdt og opretholder stadig det Arbejde til bedste for Fagets Trængende, som den tog i Arv efter det gamle Silke-, Ulden- og Lærredskræmmerlaug.

Allerede i Foreningens Ungdom kom Medlemmer med et klart Overblik til det Resultat, at den nyttigste Form for Hjælp var en Stiftelse med Friboliger, og ved ihærdig Virken af mange nu for største Delen afdøde Medlemmer rejstes en saadan i 1873.

København voksede sig stor, og Udviklingen gik derhos den Vej, at Forretningen delte sig paa endnu flere Hænder, end Stigningen i Folketal medførte; Kampen for Tilværelsen blev haardere, de slagne i denne Strid talrigere;

stadig større Krav stilles til Foreningens Understøttelsesfond.

Ogsaa Velgørenheden fulgte efter, stor Tak skyldes afdøde og nulevende Medlemmer, som have skænket Legater, men dog holde Trit med Trangen har den ikke kunnet. Foreningens Stiftelse i Ryesgade 119 har 19 Friboliger; naar 1 af disse bliver ledig, er Tallet af de — fuldt kvalificerede — Ansøgere stort, og mange gamle opnaa aldrig at komme ind til den Bolig, der for dem eller deres Forsørgere i de yngre Aar stod som Tilflugten for de gamle Dage.

Og heller ikke den Udvej for de noget bedre stillede: at købe sig en Fribolig, staar det Bestyrelsen aabent at lade disse benytte, dertil er hver enkelt Bolig for haardt tiltrængt til de egentlig nødlidende.

Kunde man nu samle en saa stor Sum, vel 80—95 Tusinde Kr., at det blev muligt at opføre paa et passende Sted en større Stiftelse, da vilde dette være det bedste Middel til at afhjælpe den herskende Nød og hævde Standen som den, der forstod at samle sig om en Opgave, der løfter over Døgnets Slid og Strid.

Lad os alle sætte Skulder til, den stærke hjælpe meget, den svage mindre, men alle løfte tilsammen.

København, 9. Marts 1906.

AXEL ABRAHAMSEN. AXEL FLØYSTRUP.
A. FONNESBECH. A. N. de FONTENAY.
CHR. HAGEMEISTER. CARL HANSEN
VILH. HANSEN. VILH. HARUP. FERD. JENSEN.
FREDERIK JØRGENSEN. LAURITZ KALOM.
C. E. KRARUP. VALDEMAR LINDQUIST. CHR. POULSEN.
N. CHR. RABEN. RICH. RAFF. L. I. RASMUSSEN.
WILLIAM RASMUSSEN. ESKILD SALOMON.
I. C. VOLQUARTZ.

Kort efter modtog man fra Etatsraad I. Moresco i Anledning af hans 50 Aars Forretningsjubilæum en Gave paa 10,000 Kr., der indbetaltes til det Udvalg, der var nedsat til at virke for Tilvejebringelse af Midler til en ny Stiftelse. Endvidere modtog man fra Foreningen af Københavns Manufakturgrossister til samme Formaal et Beløb af 1000 Kr. Paa et Møde, Komitéen til Opførelse af en ny Stiftelse afholdt i Wittmacks Lokaler den 9. Januar 1907, kunde Komitéens Kasserer, Axel Abrahamsen, meddele, at der var tegnet 169 Bidrag een Gang for alle, ialt 41,250 Kr. 42 Øre, som alle var indbetalte, 241 Bidrag fordelt paa flere Aar til et Beløb af 32,735 Kr., hvoraf var indgaaet 7458 Kr. 81 Øre. Endvidere var der tilskrevet Renter 1327 Kr. 44 Øre. Paa Generalforsamlingen den 29. Januar 1907 vedtoges enstemmigt følgende Fuldmagt:

Generalforsamlingen bemyndiger Bestyrelsen til at foretage det efter dens Skøn fornødne til at realisere Planen om en Stiftelse og derunder navnlig sælge efter dens Skøn paa bedste Maade den Foreningen tilhørende Ejendom Ryesgade 119 og bindende for Foreningen underskrive ethvert Dokument vedrørende denne Ejendom og til at købe Grund til den nye Stiftelse og foretage det videre fornødne til dennes Opførelse og underskrive ethvert Dokument i denne Anledning, derunder ogsaa prioritere den nye Ejendom, uden at der i noget Tilfælde behøves en Generalforsamlings Sanktion for at gøre det foretagne Skridt gyldigt.

Endvidere besluttedes det at nedsætte et Byggeudvalg, som foreløbig skulde beskæftige sig med Forberedelserne til Bygning af en ny Stiftelse. Til Medlemmer af Udvalget

valgtes D'Hrr.: Frederik Jørgensen, A. Fønnesbech, Ferd. Jensen, Henry Goldschmidt, N. Chr. Raben og Carl Hansen; og som Suppleant C. Hagemester. Efter at Udvalget havde konstitueret sig, valgtes de førstnævnte 4 Herrer til et Underudvalg til Sagens Fremme med Frederik Jørgensen som Formand. Allerede i Udvalgets første Møde blev det meddelt, at man havde faaet Tilbud paa som Gave fra Foreningens Æresmedlem, Grosserer, Landstingsmand Holger Petersen at modtage et Areal ved Bragesgade paa Nørrebro til Bebyggelse med den nye Bygning. Til Gaven var knyttet den Betingelse, at en Del af Grunden skulde udlægges til offentligt tilgængeligt Anlæg, der med Hensyn til Indhegning, Bepantning etc. skulde vedligeholdes af Manufakturhandlerforeningen. Ved senere Forhandling viste Giveren imidlertid den Velvilje at opheve den til Gaven knyttede Betingelse, saaledes at den til Bygningen hørende Have kun skulde være tilgængelig for Stiftelsens Beboere, hvad der jo i høj Grad forøgede Gavens Værdi. I April 1908 fik man Tilbud fra Dansk Fotografisk Forenings Byggefond om Overtagelse af Stiftelsen i Ryesgade, og det vedtoges for en Sum af 75,000 Kr. at afhænde den til 1. Februar 1910.

Efter at man var traadt i Forbindelse med D'Hrr. Arkitekter V. & B. Ingemann, der forelagde Udvalget Prospekt til Bebyggelsen, og efter at Udvalget havde godkendt Tegningerne, gik man i Gang med at indhente Tilbud paa Opførelsen. Som billigst af de indkomne Tilbud antoges Hr. Muremester Aage Schrøders. Som Konduktør antoges Hr. Bendixen.

Inden Udvalgets Arbejde var endt, havde der fundet følgende Forandringer Sted i dets Sammensætning: Henry Goldschmidt var af Helbredshensyn udtraadt og efterfulgtes af Suppleanten C. Hagemeister, der senere ligeledes traadte tilbage. Frederik Jørgensen ønskede sig fritaget for Hvervet som Formand og erstattedes med A. Fønnesbech. Den 16. Juni 1909 var Arbejderne saa vidt fremskredne, at Rejsegildet kunde finde Sted. I smukt Sommervejr mødtes Bestyrelsen og Bygningsudvalg in pleno samt D'Herrer Murermester Schrøder, Konduktør Bendixen og forskellige Haandværksmestre, der havde udført Arbejde paa Bygningen. Kl. 4¹/₂ præcis fløj Kransen til Tops paa Taarnet og Flagene blev stukne ud og en af Arbejderne udbragte fra Taarnets Spids et Leve for Manufakturhandlerforeningens nye Stiftelse, som besvaredes med kraftige Hurraraab. Arbejderne forlod derefter Stilladserne, og alle, ialt ca. 75 Mennesker, samledes i Stueetagen, hvor der var arrangeret et Bord med Vin, Øl, Kager og Cigarer. Foreningens Formand, Axel Abrahamsen, bød Velkommen og udtalte en Tak til alle, der havde medvirket til at rejse den smukke Bygning, og haabede, at den maatte blive fuldført uden Uheld af nogen Art. Murerformand Hansen takkede paa Arbejdernes Vegne og udbragte en Skaal for Manufakturhandlerforeningen. Efter Taler af Byggeudvalgets Formand, A. Fønnesbech, for Hovedentreprenøren Aage Schrøder og Taler for Konduktør Bendixen, Byggeudvalgets Formand og Foreningens Formand sluttedes Højtideligheden, hvorefter der udbetaltes Gratialer til de ved Opførelsen beskæftigede Arbejdere.

Kort Tid efter, den 22. Juli fandt Grundstensindmuringen Sted under stor Højtidelighed.

Indbudt var foruden Bestyrelsen og Byggeudvalget, Handelsudvalget, Indsamlingskomitéen, Revisorerne, Enkekassens Administration, Arkitekterne, Hovedentreprenøren, Konduktøren, Foreningens juridiske Konsulent, Overretssagfører Wolff samt Foreningens Stifter, F. Sterup m. fl. Højtideligheden indlededes med, at Formanden for Manufakturhandlerforeningen, Axel Abrahamsen, fra en provisorisk Balkon paa den flagsmykkede Facade gav en kort Oversigt over det Arbejde, der var udrettet inden man i Dag kunde staa overfor den rejste Stiftelse. Han takkede Foreningens Medlemmer for den Offervillighed, de havde vist ved at støtte dette store Velgørenhedsværk, der vilde staa som et stolt Minde over Nutidens Manufakturhandlerstand. Derefter oplæste Formanden Grundstensdokumentet, der sammen med nogle andre Skrivelser og nogle Mønter nedlagdes i en Blykasse, der derefter tilloddedes.

Indmuringen foretoges derefter: Den første Sten indmuredes af Foreningens Æresmedlem, Giveren af den Grund, Bygningen var opført paa, Grosserer, Landstingsmand Holger Petersen, der udtalte følgende: Idet jeg murer den første Sten, ønsker jeg Held og Lykke for Manufakturforeningen, ønsker endvidere, at denne Bygning maa blive til Velsignelse for de Medlemmer, der kommer til at bo der.

Ved Indmuringen af den anden Sten udtalte Foreningens Formand, Axel Abrahamsen: Jeg murer den anden Sten

I GÅDS Navn!

ar 1909, den 22 Dni i Dens Majestæt Kong Frederik den Ottendes
 49 Negeringsaar, 17. Aar efter Manufacturhandler-Foreningens Stiftelse,
 indvirkedes Grundstenen af

Foreningens Præsidenten, Herr Folger Petersen,
 Foreningens Formand, Herr Axel Abrahamson,
 Byggeudvalgets Formand, Herr A. Sonnebech.

i denne Bygning, der er bestemt for gamle hængende Medlemmer af
 Manufacturhandler-Foreningen og deres Efterladte,
 Medlemne til denne Stiftelses Opførelse ere tilvejebragt ved at et
 Indsamlingsudvalg bestaaende af:

Boel Abrahamson	Axel Højstrup	A. Sonnebech	A. De Fontenay
Hr. Hagemøstler	Carl Hansen	Wilhelm Hansen	Wilhelm Starup
Ferdinand Jensen	Frederik Jørgensen	Launiz Salom.	C. E. Krarup
Valdemar Lindqvist	Chr. Poulsen	N. Chr. Nielsen	Richard Raff
E. Naomisen	William Naomisen	Sokald Salomon	J. E. Volquartz

under 9 Mars 1908 indsendte en Opfordring til Medlemmerne om at yde frivillige Bi-
 draag. Disse Bidrag beløbe sig til ca 95,000 Kr. Byggegrunden er ifølge Gavebrev
 staaet Foreningen af Herr Folger Petersen, og endelig er bragt i Anvendelse de
 Midler, der indfaldt i den af Foreningen i Aargl 1873 rejste Stiftelse, der nu er af
 landet og afledes af dette til Tidens Aarad bedre svarende Bjem.
 Naa Generalforsamlingen den 29 Januar 1907 vedfaldes et Byggeudvalg bestaa-
 ende af Hr.

A. Sonnebech	H. Jørgensen	N. Chr. Nielsen	Ferdinand Jensen
	Carl Hansen	Henry Goldschmidt	

For Herr Henry Goldschmidt indtraadte senere Suppleanten, Herr Chr.
 A. Hagemøstler.

Architekt for Bygningen er Hr. V. A. B. Nygaard.
 Røvedentreprenør: Herr Murermeester Tage Schroder
 Konduktor: Herr E. Bendixen

GRUNDSTENDOKUMENTET

med Ønsket om, at denne Bygning maa staa som et vær-
 digt Monument for Manufacturhandlerforeningen, maa staa
 som et Bevis for, at den Stands- og Solidaritetsfølelse, der

bør findes indenfor enhver Stand, ogsaa er til Stede indenfor Manufakturhandlerstanden.

Den tredie Sten, indmuredes af Byggeudvalgets Formand A. Fønnesbech, der udtalte: Den tredie Sten murer jeg med Ønsket om, at Bygningen fuldt ud maa komme

A. FØNNESBECH

til at svare til de Forventninger, der er knyttet til den, at den maa geraade til Ære for dens Arkitekter, og at den i Tiden maa staa som et hæderfuldt Minde om den Generation af Købmænd, der har rejst den.

I Anledning af Grundstensnedlæggelsen modtoges et Legat, Legatet af 22. Juni 1909, stort 1000 Kr., fra følgende af Foreningens Medlemmer: Axel Fløystrup,

Henry Goldschmidt, Chr. A. Hagemeister, Wilhelm Hansen, Frederik Jørgensen, Chr. Poulsen, L. J. Rasmussen, William Rasmussen, Eskild Salomon og J. C. Volqvartz. Renterne 45 Kr. skulde anvendes til Stiftelsens Drift.

I Februar 1910 var de til Friboliger bestemte Lejligheder færdige, saaledes at Indflytningen kunde foregaa, og den 15. Marts kunde den festlige Indvielse af Stiftelsen finde Sted.

STIFTTELSEN I BRAGESGADE

Til Bygningens ydre og indre Smykning havde forskellige ydet Bidrag: den meget smukke og stilfulde Indhegning, en rød Mur med Granitfundament og et dekorativt Smedejærnsgritter var skænket af C. V. Strande, og det smukke Haveanlæg var bekostet af A. Fønnesbech. Fra samme havde man modtaget nogle meget dekorative Lysekroner til Ophængning i Forsamlingsalen, fra Inspektør Emil B. Sachs et Billede af dennes Fader, Foreningens mangeaarige Formand M. Sachs, og til Udsmykning af Forsamlingsalen fra Firmaet A. Fønnesbech, 3 smukke Broncelysekroner.

Inden Indvielseshøjtideligheden fandt Sted, samledes Bestyrelsen og Byggeudvalget in pleno for at hejse Flaget for første Gang paa den nye Bygning. Forinden afleverede A. Fønnesbech paa Byggeudvalgets Vegne Bygningen til Foreningens Bestyrelse og udtalte, at Udvalget foreløbig betragtede sit Arbejde som endt. Foreningens Formand Abrahamsen takkede paa Bestyrelsens Vegne Byggeudvalget for dets Arbejde og for det smukke Resultat, der var naaet, og bad Udvalget fungere, indtil det endelige Regnskab var opgjort, hvilket Fønnesbech paa Udvalgets Vegne lovede. Fønnesbech anmodede derefter Stiftelsens Inspektør Frederik Jørgensen om at hejse Flaget, og idet alle blottede Hovederne, udtalte denne, medens Flaget langsomt gik til Vejrs, Ønsket om, at det maatte vaje til Lykke og Velsegnelse for Beboerne i denne Stiftelse.

Kl. 11 samledes Deltagerne i Formiddagsfesten i Bygnin-

gens Forsamlingssal. Under Ledsagelse af Hornmusik afsang man følgende af J. C. Volqvartz forfattede Kantate:

Mel.: Ved Vintertid.

<p>En Kjøbmandsstand har Kjøbenhavn Igjennem Slægters Række ejet, Som virket har til Tidens Gavn, Mens den har stræbt og maalt og vejjet, Som rankt har staaet paa sin Ret, Som sig har fylket fast og tæt, : At ingen Rift og ingen Plet Skal bryde Standens Tarv og Ære! :</p>	<p>Den ristet har paa Sagas Skjold Sin Stav i Folkets fælles Minde — I Kamp om Tredje Fredriks Vold Vi „Krømmercompagniet“ finde — Trods Byens Brand, trods Bomberegñ Og Tider under Smaakaars Tegn : Sig rejste sindig Velstands Hegn Om Bod og Disk, i Laugets Skygge. :</p>
<p>Dog Frihedsfanen foldes ud — Af Lauget voxer vor Forening, Som i sit stadig nye Skrud Gjenspejler Tidens Aand og Mening, Som fælder Landsen, lytter spændt Mod Uforstand og Angreb vendt, : Men kjæmper for og gjør bekjendt, Hvad der til Standens Gavn kan tjene. :</p>	<p>Og samler den til muntert Lag Sin Medlemsflok saa mangesinde, Saa har den og en Alvorsag, Som aldrig gaar den ud af Minde; Den ræktes os fra Fædre ned, Den skylder man hvert Raad, man ved: : Vi staa til Ansvar og Besked, Hvad vor Slægt gjorde for de Svage. :</p>
<p>Saa rejste sig den skjøønne Gaard — En Klang fra Middelalderkraften — Som hyder smaa, men trygge Kaar Til prøvet Flok mod Livets Aften. Thi lyde Tak til hver især, Som løfted' med paa Byrde svær : Og viste enig Styrkes Værd I vor Manufaktur-Forening! :</p>	<p>I Husets Skarer, drag saa ind Og bring det Livets varme Bølge Fra dybe Grund til stolte Tind Med Enighed og Ro i Følge! Og maatte altid over dem, Som have Bo i dette Hjem, : Mens nye Slægter skride frem, Sig Aftenfreden stille sænke! :</p>

J. C. V.

Derefter udtalte Formanden Axel Abrahamsen:

*Herr Minister! Herr Overpræsident! Herr Borgmester!
 Højtærede Forsamling!*

Naar Manufakturhandlerforeningen idag har den Ære indenfor sine egne Mure at se en saa stor og repræsantativ Kreds, saa føler vi en dobbelt Glæde. Først Glæden over, at d'Herrer lægger deres Interesse overfor vor Forening og dens Formaal for Dagen ved at komme tilstede, dernæst Glæden over den ydre Anledning, der er Aarsag til, at vi idag kunne fejre denne Indvielsesfest.

Tanken om en ny Stiftelses Opførelse er ikke ny, den modnedes med Aarene, efterhaanden som vi fik Øjnene op for, at vor gamle Stiftelse i Ryesgade ikke alene var for lille, men i hygiejnisk Henseende ej heller svarende til de Krav, som vor Tid stiller. Da Planen for ca. 5 Aar siden førtes ud i Livet, var det klart for alle, ikke mindst for de mange, der fandt Tanken om at opføre en Stiftelse i dens nuværende Skikkelse ren fantastisk, at skulde en saadan Plan kunne lykkes, da maatte der frem for alt Enighed til. Alle maatte vi, saaledes som der stod skrevet i det Opraab, der dengang udsendtes, sætte Skulder mod Skulder, for at vor Plan ikke blot skulde blive et Luftslet. At en saadan Enighed var tilstede, derom bærer denne Bygning nu og i kommende Dage Vidnesbyrd.

Manufakturhandlerforeningen i København har som bekendt 2 Hovedformaal: Først dette at repræsentere vor Stand udadtil, at slaa til Lyd for vore berettigede Interesser og derved skabe de gunstigst mulige Forhold, hvorunder vore Medlemmer kunne drive deres lovlige Erhverv. Men glemmes maa det ikke, at selv om Tiderne er nok saa gode, selv om vore Medlemmer arbejdede under saa gunstige Forhold som tænkes kunde, der vil altid være nogle, som her i Livet ikke har Medbør, altid vil der være dem, som i Kampen for Tilværelsen trækker det korteste Straa. Dette uomstødelige Faktum beviser da ikke blot Berettigelsen, men ogsaa Nødvendigheden af Foreningens andet Hovedformaal: Velgørenheden. Den Velgørenhed, som vi for over 5 Aartier siden tog i Arv fra det gamle Silke-, Uld- og Lærredskræmmerlaug, den Velgørenhed, som vi siden da har fortsat og fortsætter i betydelig udvidet Form.

Og jeg vil da bede Dem, mine Herrer, et Øjeblik i Tankerne at dvæle ved en gammel Manufakturhandler, der hele sit Liv har slidt og slæbt ikke blot for at skaffe Føden til sig og sine, men ogsaa for at kunne svare enhver sit. Jeg vil bede Dem følge denne gamle Manufakturhandler videre, naar han tilsidst giver Kampen op, efter de mange Aars Slid berøvet alt. Kun ét havde denne gamle Manufakturhandler tilbage, det eneste ingen jordisk Magt kunde fravriste ham, Standens Kendemærke, det blanke, uplettede

Vaabenskjold. For denne gamle Manufakturhandler, mine Herrer, blev dette Velgørenhedsværk først og fremmest til.

Men ogsaa for Enken, der tidligere ved Ægtefællens Side trygt og tillidsfuldt saa Fremtiden imøde, men ved Forsørgerens tidlige Død ikke alene blev berøvet alt, men saa alt forvandlet til Angst og Uro for de kommende Dage, ogsaa for hende blev denne Bygning rejst.

Det er da naturligt, at der idag fra dette Sted lyder en Tak til alle, der har Lod og Del i denne Bygnings Tilblivelse, en Tak til Indsamlingsudvalget og dets Formand, Hr. Frederik Jørgensen, fordi det skaffede os de nødvendige Bidrag, en Tak til Byggeudvalget og dets energiske og offervillige Formand, Hr. Fønnesbech, for den udmærkede Bistand, det under Bygningens Opførelse har ydet Bestyrelsen, en Tak til vort Æresmedlem, Hr. Holger Petersen, fordi han skænkede Foreningen den store Grund, hvorpaa Stiftelsen er bygget, en Tak til alle, der har ydet Bidrag til Opførelsen, og ikke mindst til alle de smaa Bidragydere, der ved deres store Antal ikke alene gav Planen den rige Tilslutning, men ogsaa gav et smukt Bevis paa, at den Solidaritetsfølelse, som bør herske indenfor enhver Stand, ogsaa er tilstede indenfor Manufakturhandlerstanden.

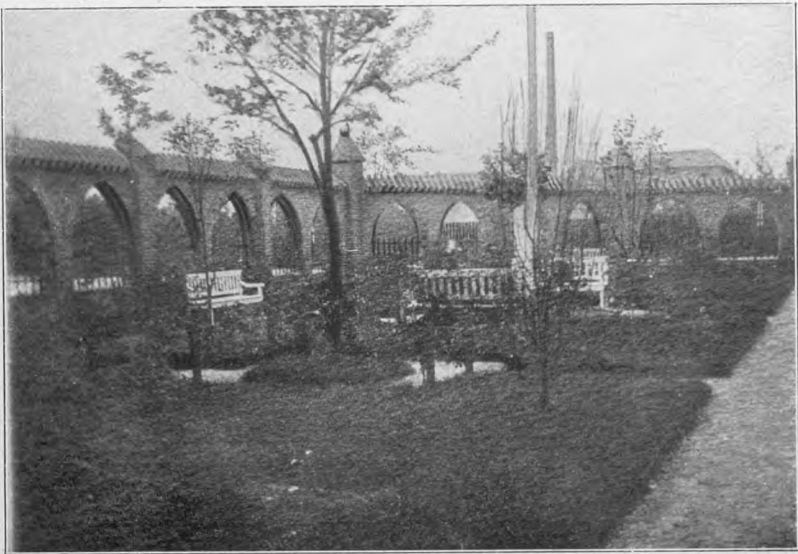
Bestyrelsen retter ligeledes en Tak til Arkitekterne Ingemann, der har givet den smukke Tegning til Bygningen, en Tak til Bygmester, Konduktør og Arbejdere, fordi de alle har ydet det bedste, de kunde.

Paa Bestyrelsens Vegne retter jeg endvidere en særlig Tak til de tilstedeværende Autoriteter for den Ære, der idag er vist Manufakturhandlerforeningen. Vi tillade os i d'Hrr.s Nærværelse at se et Bevis paa, at Stat og Kommune i lige Grad med Glæde og Interesse er Vidne til vore Bestræbelser for indenfor vor Kreds at lette vor Del af Samfundsbyrden.

Og ligesom der under Husets Opførelse ikke er sket Uheld af nogensomhelst Art, saaledes haabe og ønske vi ogsaa, at der fremdeles, maa hvile Velsignelse over dette Hjem. At denne Stiftelse maa blive, hvad den tilsigter at være, en Fredens Bolig, hvor vore Gamle indtil deres Livsaften kunne værne om deres Minder, at de

under dette gæstfri Tag efterhaanden maa finde den Tryghed, som er nødvendig for at føle fuldstændig Glæde. Først naar dette er sket, kunne vore Bestræbelser i virkelig Forstand siges at være kronede med Held.

Paa Bestyrelsens Vegne erklærer jeg herved Manufakturhandlerforeningens ny Stiftelse, opført af Manufakturhandlerforeningen i København, for indviet til sit Formaal.

HAVEPARTI FRA STIFTELSEN

Herefter begav Selskabet sig op paa 1. Sal, hvor der serveredes Champagne og Kransekage, og hvor Handelsminister Weimann udbragte en Skaal for Foreningen. Festmiddagen, der havde samlet ca. 80 Deltagere, afholdtes paa den kgl. Skydebane, hvor som Indbudte var til Stede Borgmesteren for Magistratens 1. Afdeling, Fællesrepræsentationens Formand,

Indsamlingsudvalget, Handelsudvalget, Sektionens Bestyrelse, Foreningens juridiske Konsulent, Foreningens Revisor, Konduktøren samt en Del af Bidragsyderne til Stiftelsen.

Bygningen rummer ialt 58 Lejligheder; deraf 3 paa 4 Værelser, 5 paa 3 Værelser og 50 paa 2 Værelser. Af disse bortgiver Foreningen foreløbig alle fem 3 Værelseslejligheder og tredive

INTERIØR FRA STIFTELSEN

2 Værelseslejligheder. Det havde været paa Tale at indlægge Centralvarme i Bygningen, men dels vilde det i meget betydelig Grad fordyre Driften, dels var de Erfaringer, man i saa Henseende havde høstet andre Steder ikke saa heldige, man foretrak derfor gode moderne Ovne. Endvidere rummer Bygningen en Forsamlingsaal, der baade er beregnet paa festlige

Sammenkomster og ogsaa paa at benyttes til daglig, idet der i denne, der er tilgængelig for Beboerne, findes fremlagt Dagblade m. m. Salen holdes oplyst og opvarmet af Foreningen.

Foruden gennem Friboliger er der i Aaret 1911 ydet Huslejhjælp i Penge til 64-65 Ansøgere hvert Halvaar med ialt 3730 Kr.

Til Fyldestgørelse af sine Understøttelsesformaal ejer Foreningen foruden de tidligere i Forbindelsen med Stiftelsen nævnte, følgende Legater:

Lorentz Kettels's Legat, stort 4000 Kr., oprettet d. 31. Juli 1711 med Kodiciel af 18. Februar 1721. Renterne af Kapitalen, 160 Kr. aarlig, uddeles til 8 fattige Kræmmerenker med 10 Kr. halvaarlig.

Peter Albrecht Blairs Legat, stort 1257 Kr. 77 Øre, oprettet d. 19. Juni 1800 med Kodiciel af 17. Juni 1803. Renterne af Kapitalen, 50 Kr. 32 Øre aarlig, tilfalde hver Juni Termin Kræmmerkompagniets Fattige. I Følge Fundatsen er det Testators Bestemmelse, at naar nogen af hans Familie ansøger om Understøttelse af bemeldte Renter og dertil er trængende, da skal den eller disse fremfor nogen Anden dertil være berettiget og fortrinlig vælges.

M. E. Grøn og Hustrus Legat, stort 20,000 Kr., oprettet d. 17. August 1869 af Grosserer Marius Emanuel Grøn, R. af D., med 10,000 Kr. og d. 27. April 1875 af Grosserer L. J. Grøn, K. af D., DM. p. p. ligeledes med 10,000 Kr.

Renterne af førstnævnte Kapital, 371 Kr. 50 Øre aarlig, uddeles i 5 Portioner à 74 Kr. 30 Øre aarlig til værdige og trængende Fruentimmer, uanset deres Religionsbekendelse, som ere Enker efter eller Døtre af Manufakturhandlere en gros eller en detail, og som paa den Tid, de søge Legatet, have i fem Aar uden Afbrydelse haft samt endnu have deres Hjem i Københavns Kommune, men uden Hensyn til, hvor deres Mænd have boet eller bo.

Renterne af sidstnævnte Kapital 371 Kr. 50 Øre aarlig, uddeles efter forannævnte Regler, dog at denne Rente ogsaa skal kunne

uddeles i saadanne Portioner, som efter Omstændighederne maatte findes passende, til værdige og trængende forhenværende Manufakturhandlere og Handelsbetjente i dette Fag, der iøvrigt opfylde Fundatsens nærmere Bestemmelser, samt til Skoleunderstøttelse for saadannes Børn.

M. Sachs's Legat, stort 1200 Kr., oprettet d. 1. September 1874 og 5. Januar 1877 af Grosserer M. Sachs, daværende Formand for Manufakturhandlerforeningen.

Renterne af Kapitalen, 48 Kr. aarlig, tilfalde Manufakturhandlerforeningens Stiftelse og Understøttelsesfond.

Chresten Blochs Legat, stort 2000 Kr., oprettet d. 5. Januar 1877 af Manufakturhandler Chresten Bloch.

Renterne af Kapitalen, f. T. 80 Kr. aarlig, uddeles af Bestyrelsen for Manufakturhandlerforeningen i København hver Juni og December Termin med 40 Kr. til en værdig og trængende Manufakturhandler her i Staden eller til en Enke efter eller til en Datter af en saadan, dog for Enkers og Døtres Vedkommende kun saa længe de forblive i ugift Stand.

J. Morescos Legat, stort 5500 Kr., oprettet d. 30. April 1877 af Etatsraad, Grosserer Jacob Moresco, K. af D., DM. p. p. Renterne af Kapitalen, 220 Kr. aarlig, uddeles af Bestyrelsen for Manufakturhandlerforeningen i 2 Portioner à 55 Kr. halvaarlig i Juni og December Termin til værdige og trængende Manufakturhandlere her i Staden, som have opfyldt de i de kgl. konfirmerede Vedtægter for Manufakturhandlerforeningens Stiftelse og Understøttelsesfond § 5 gældende Bestemmelser, eller til Enker eller Døtre efter saadanne, dog for Enkers og Døtres Vedkommende kun saalænge de forblive i ugift Stand.

S. Børgesens Legat, stort 5000 Kr., oprettet d. 1. Marts 1879 af Grosserer, Straahattefabrikant S. Børgesen med 600 Kr.; forøget med 600 Kr. d. 28. Februar 1894; endvidere forøget med 3800 Kr. d. 1. Marts 1904 i Anledning af, at Legatstifteren havde været etableret i 50 Aar som Manufakturhandler.

Adelaide Morescos Legat, stort 10,000 Kr., oprettet d. 20. Februar 1870 af Etatsraad, Grosserer Jacob Moresco, K. af D., DM. p. p. til Minde om hans afdøde Moder, Adelaide Moresco.

Renterne af Kapitalen, 350 Kr. aarlig, uddeles af Bestyrelsen for Manufakturhandlerforeningen i 4 Portioner, hver stor 43 Kr. 75 Øre halvaarlig, til 4 værdige trængende Beboere i Manufakturhandlerforeningens Stiftelse, uanset deres Trosbekendelse, saa længe Vedkommende lever og befindes at være værdig og trængende dertil samt har Fribolig i Stiftelsen.

J. H. Rubens Legat, stort 8000 Kr., oprettet d. 10. April 1880 af Etatsraad B. Ruben, R. af D., DM. i Anledning af hans Firmas 100-aarige Bestaaen.

Renterne af Kapitalen, 320 Kr. aarlig, udbetales hvert Aars 10. April i 2 lige store Dele à 160 Kr. i Henhold til Fundatsens nærmere Bestemmelser til trængende Manufakturhandlere her i Staden, som ere eller have været Interessenter i det ophævede Silke-, Ulden- og Lærredskrømmerlaug eller Medlemmer af Manufakturhandlerforeningen eller Enker efter saadanne.

J. A. Berendts Legat, stort 2500 Kr., stiftet d. 6. Maj 1880 af Kaptajn, Grosserer J. A. Berendt, i Anledning af hans Firmas 25-aarige Bestaaen.

Renterne af Kapitalen, 100 Kr., udbetales hvert Aar den 6. Maj af Bestyrelsen for Manufakturhandlerforeningen i 1 Portion til værdige og trængende Manufakturhandlere her i Staden, som have opfyldt de i de kgl. konfirmerede Vedtægter for Manufakturhandlerforeningens Stiftelse og Understøttelsesfond § 5 gældende Bestemmelser, eller til Enker efter saadanne.

Legatet af 23. Oktober 1880, stort 2000 Kr., oprettet d. 23. Oktober 1880 af Hofekviperingshandler Benny M. Goldschmidt, Firma Schottländer & Goldschmidt, i Anledning af Firmaets 25-aarige Bestaaen.

Renterne af Kapitalen, 80 Kr. aarlig, uddeles hvert Aar d. 23. Oktober i 1 Portion à 80 Kr. til en trængende og pletfri, gift eller ugift Person, der enten er eller har været Manufakturhandler her i Staden eller er Enke, forladt, fraskilt eller frasepareret Hustru eller ugift Datter efter en saadan Manufakturhandler her i Staden.

M. Sachs's Minde, stort 2000 Kr., stiftet d. 24. Februar 1884 af Etatsraad, Grosserer J. Moresco, K. af D., DM. p. p. til Erindring om Foreningens mangeaarige Formand, Grosserer M. Sachs.

Renterne, 80 Kr. aarlig, uddeles af Bestyrelsen hver Juni og December Termin i 1 Portion à 40 Kr. til en værdig og trængende Manufakturhandler her i Staden, der har opfyldt de i de kgl. konfirmerede Vedtægter for Manufakturhandlerforeningens Stiftelse og Understøttelsesfond § 5 gældende Bestemmelser, eller til Enker eller Døtre efter saadanne, dog for Enkers og Døtres Vedkommende kun saa længe de forblive i ugift Stand.

Aug. Weel og Schmedes Mindelegat, stort 1000 Kr., stiftet d. 15. Maj 1885 af Grosserer Jul. Schmedes til Minde om d. 15. Maj 1860.

Renterne af Kapitalen, 40 Kr. aarlig, uddeles indenfor Manufakturhandlerforeningens Godgørenheds Omraade efter Bestyrelsens egen Bestemmelse.

Joh. A. Morescos Legat af 1885, stort 1000 Kr., stiftet i Anledning af d. 1. November 1885 af Kommerceraad Joh. A. Moresco. Renterne, 40 Kr. aarlig, uddeles af Bestyrelsen for Manufakturhandlerforeningen hver 11. Juni og 11. December Termin til værdige, trængende Manufakturhandlere her af Staden, som have opfyldt de i de kgl. konfirmerede Vedtægter for Manufakturhandlerforeningens Stiftelse og Understøttelsesfond § 5 gældende Bestemmelser, eller til Enker eller Døtre efter saadanne, dog for Enkers og Døtres Vedkommende kun saalænge de forblive i ugift Stand.

J. D. Schmidts Mindelegat, stort 5000 Kr., stiftet til Erindring om afdøde Klædehandler Josias Daniel Schmidt d. 11. November 1886 af Klædehandler P. W. Sølling.

Renterne af dette Legat, stort 200 Kr. aarlig, uddeles i Juni og December Termin i 2 Portioner efter Bestyrelsens Skøn til 2 værdige, trængende Manufakturhandlere her af Staden, eller til Enker eller ugifte Døtre efter saadanne, alt i Henhold til de kgl. konfirmerede Vedtægter for Manufakturhandlerforeningens Stiftelse og Understøttelsesfond § 5.

Georg Frederik Zoffmanns Legat, stort 4701 Kr. 80 Øre, stiftet ved Testamente af 8. Juni 1855 af Silke- og Klædehandler Georg Frederik Zoffmann, hvorover der indtil 1886 var disponeret paa anden Maade.

Renterne, 184 Kr. 32 Øre aarlig, uddeles i 2 lige Dele paa Testators Dødsdag d. 1. Maj til aldrende, ugifte Døtre af Inter-

essenter i Silke-, Ulden- og Lærredskræmmerlauget (Medlemmer af Manufakturhandlerforeningen i København), der have ført en sædelig Vandel, og bortgives af Oldermændene i Forening med Bisidderne (Bestyrelsen for Manufakturhandlerforeningen i København).

Manufakturhandlerforeningens Minde-Legat for M. Sachs, stort 7000 Kr., stiftet 1888 med 6000 Kr. af Medlemmer af Manufakturhandlerforeningen til Minde om Foreningens afdøde Formand, Grosserer M. Sachs.

Af Renterne, for Tiden 280 Kr. aarlig, uddeles hvert Aar paa M. Sachs' Dødsdag d. 20. Oktober af Manufakturhandlerforeningens Bestyrelse 5 Portioner à 50 Kr. til værdige, trængende Medlemmer af Manufakturhandlerforeningen, der have opfyldt de i de kgl. konfirmerede Vedtægter § 5 stillede Betingelser, eller til Enker eller Døtre efter saadanne, dog for Enkers og Døtres Vedkommende kun naar de ere i ugift Stand.

Det Beløb, hvormed Renterne maatte overstige 200 Kr., skulde hvert Aar henlægges til Kapitalen, indtil en Renteindtægt af 275 Kr. var naaet, hvorefter der da udbetaltes 5 Portioner à 50 Kr. og saa fremdeles efter dette Forhold, som første Gang indtraadte i Oktober 1909.

Eskild Salomons Legat, stort 600 Kr., stiftet 1888 af Grosserer Eskild Salomon, daværende Formand for Manufakturhandlerforeningen. Renterne, 24 Kr. aarlig, tilfalde Manufakturhandlerforeningens Stiftelse og Understøttelsesfond.

Ludvig Melchior's Legat, stort 1000 Kr., stiftet af Grosserer Ludvig Melchior d. 9. Marts 1889 i Anledning af 50 Aars Dagen for hans Erhvervelse af Borgerskab som Silke- og Klædehandler her i Staden.

Renterne, 40 Kr. aarlig, ville være at uddele i April Maaned hvert Aar efter Bestyrelsens Skøn i Henhold til de kgl. konfirmerede Vedtægter for Manufakturhandlerforeningens Stiftelse og Understøttelsesfond § 5.

Joh. A. Morescos Legat af 1889, stort 500 Kr., stiftet 1889 af Kommerceraad Joh. A. Moresco.

Renterne, 20 Kr. aarlig, tilfalde Manufakturhandlerforeningens Stiftelse og Understøttelsesfond.

J. P. Blochs Legat, stort 200 Kr., stiftet 1890 af Firmaet J. P. Bloch.

Renterne, 8 Kr. aarlig, tilfalde Manufakturhandlerforeningens Stiftelse og Understøttelsesfond.

En Jubilars Legat, stort 1000 Kr., stiftet d. 13. Februar 1890 af en Anonym.

Renterne, 40 Kr. aarlig, tilfalde Manufakturhandlerforeningens Stiftelse og Understøttelsesfond.

Brødrene J. & S. Salomons Legat, stort 500 Kr., stiftet af Brødrene J. & S. Salomon i Anledning af deres Forretnings 25aarige Jubilæum d. 4. September 1891.

Renterne, 20 Kr. aarlig, uddeles hvert Aar d. 4. September efter Bestyrelsens Bestemmelse i Henhold til de kgl. konfirmerede Vedtægter for Manufakturhandlerforeningens Stiftelse og Understøttelsesfond, § 5.

Chr. Poulsens Jubilæums-Legat, stort 1000 Kr., stiftet af daværende Medlem af Bestyrelsen, Manufakturhandler Chr. Poulsen d. 11. Maj 1892 i Anledning af hans 25 Aars Forretningsjubilæum.

Renterne, 40 Kr. aarlig, uddeles til et Medlem af Foreningen hvert Aar d. 11. Maj efter Bestyrelsens Skøn og valgt mellem de Ansøgende til April Flyttedag i Henhold til de kgl. konfirmerede Vedtægter for Manufakturhandlerforeningens Stiftelse og Understøttelsesfond, § 5.

W. M. Blochs Legat til Understøttelse for værdige Manufakturhandlere og disses trængende Enker, stort 1000 Kr., stiftet af Grosserer Wincent Magnus Bloch og Hustru Louise Augusta Bloch, født Petersen.

Renterne, 40 Kr. aarlig, uddeles efter Bestyrelsens Skøn til værdige trængende Manufakturhandlere og disses Enker, i Henhold til de kgl. konfirmerede Vedtægter for Manufakturhandlerforeningens Stiftelse og Understøttelsesfond, § 5.

H. J. Salomons Legat, stort 500 Kr., stiftet 30. November 1892 af Rigsdagsstenograf Jul. Salomon, Rabbiner D. Simonsen og Grosserer Eskild Salomon til Minde om afdøde Grosserer H. J. Salomon.

Renterne, 20 Kr. aarlig, tilfalde Manufakturhandlerforeningens Stiftelse og Understøttelsesfond.

Legatet af 22. Maj 1893, stort 100 Kr., stiftet d. 22. Maj 1893 af Grosserer Andreas Henningsen.

Renterne, 4 Kr. aarlig, tilfalde Manufakturhandlerforeningens Stiftelse og Understøttelsesfond.

Legatet „Primus“, stort 10,000 Kr., stiftet d. 9. Juni 1893 af en Anonym.

Legatet bestyres som en særlig Fond. Renterne uddeles efter en bestemt Tids Forløb samt efter særlige Regler til en etableret Detailhandler (Mand eller Kvinde) i Manufakturfaget som Hjælp til fortsat Virksomhed.

P. F. Nielsens Legat, stort 2000 Kr., stiftet af Grosserer P. F. Nielsen d. 6. Oktober 1895 i Anledning af hans 25 Aars Forretningsjubilæum.

Renterne, 80 Kr. aarlig, tilfalde Manufakturhandlerforeningens Stiftelse og Understøttelsesfond.

Kommerceraad Joh. A. Morescos Mindelegat, stort 500 Kr., stiftet den 12. November 1895 af Kommerceraadinde Friederica Moresco til Minde om hendes afdøde Mand, Kommerceraad Joh. A. Moresco.

Renterne, 20 Kr. aarlig, tilfalde Manufakturhandlerforeningens Stiftelse og Understøttelsesfond.

C. W. Søborgs Legat, stort 5000 Kr., stiftet af afd. Manufakturhandler C. W. Søborg.

Renterne, 200 Kr. aarlig, tilfalde Manufakturhandlerforeningens Stiftelse og Understøttelsesfond.

P. Broberg jun. Efterfølgers Legat, stort 700 Kr., stiftet d. 14. Marts 1896 af Grosserer Lauritz Broberg i Anledning af hans Firmas 50-aarige Bestaaen.

Renterne, 28 Kr. aarlig, tilfalde Manufakturhandlerforeningens Stiftelse og Understøttelsesfond.

Manufakturhandler Theodor Edvard Mørck og Enke Frederikke, født Starups Legat, stort 40,000 Kr., stiftet af Enkefru Frederikke Mørck, født Starup, ved Testamente af 16. Maj 1894.

Renterne, 1600 Kr. aarlig, tilfalde Manufakturhandlerforeningens Stiftelse og Understøttelsesfond.

Emil Primons Legat, stort 1000 Kr., stiftet den 20. Marts 1897 af Manufakturhandler Emil Primon i Anledning af 50 Aars Dagen for hans Indtræden som Interessent i Silke-, Ulden- og Lærredskræmmerlauget.

Renterne, 40 Kr. aarlig, uddeles hver halvaarlig Flyttedag til en værdig og trængende Manufakturhandler eller sammes Enke.

Grosserer H. J. Drucker og Hustru Sophie Drucker, født Henriques Legat, stort 10,000 Kr., stiftet ved Testamente af 14. Januar 1892 af afd. Grosserer H. J. Drucker.

Renterne, 400 Kr. aarlig, udbetales af Bestyrelsen for Manufakturhandlerforeningen hver halvaarlig Flyttedag som Huslejhjælp til 4 værdige og trængende Personer, der enten ere eller har været Manufakturhandlere eller ere Enker efter saadanne, eller ugifte, ældre Piger, der ere Døtre af Manufakturhandlere. Den, der en Gang har faaet Legatet, kan beholde det, saalænge Bestyrelsen finder Vedkommende kvalificeret til at nyde Legatet. Testators og Hustrus Slægtninge, der ere kvalificerede, ønskes fortrinsvis tagne i Betragtning.

Julius Heckschers og Enke Clara, født Dehns Legat, stort 816 Kr. 79 Øre, stiftet ved Testamente af 26. April 1894 af afd. Grosserer Julius B. Heckscher.

Kapitalen er i 1903 forøget af Hr. Frederik Heckscher til 1000 Kr.

Renterne, 40 Kr. aarlig, skulle hver 11. Juli og 11. Decbr. tildeles et værdigt og trængende Medlem af Foreningen eller en værdig og trængende Enke efter et saadant Medlem. Dog tilfalder Renten for Livstid en i Testamentet nævnt afd. Manufakturhandlers Datter.

Legat til Minde om afdøde Købmand Raphael Meyer og Hustru Rosa Meyer, stort 2000 Kr., oprettet ved Testamente af 26. Marts 1886 med Kodiciel af 14. Oktober 1897 af afd. Manufakturhandler Moritz Meyer og Hustru Betzy Louise Frederikke Meyer, født Salomonsen.

Renterne, 80 Kr. aarlig, uddeles af Bestyrelsen til en trængende Manufakturhandler eller trængende Enke efter en saadan, dog at Vedkommende er værdig og har naaet en Alder af 60 Aar. Legatet tilstaaes for Livstid, saafremt Legatnyderen vedbliver at være værdig og trængende.

V. Ratzeburgs Legat, stort 15,200 Kr., oprettet ved Testament af afdøde Manufakturhandler V. M. B. Ratzeburg.

Renterne, 608 Kr. aarlig, tilfalder Manufakturhandlerforeningens Stiftelse og Understøttelsesfond.

F. S. Boyesens Legat, stort 2000 Kr., oprettet ved Testament af 18. Maj 1900 af afdøde Grosserer Frederik Severin Boyesen.

Renterne, 80 Kr. aarlig, uddeles af Bestyrelsen hver halvaarlig Flyttedag med 40 Kr. til en værdig og trængende Person, der er eller har været Medlem af Manufakturhandlerforeningen, eller en Enke efter et saadant eller en ugift ældre Pige, der er Datter af et Medlem af Manufakturhandlerforeningen. – Den, der en Gang har faaet Legatet tildelt, kan beholde det, saa længe Bestyrelsen finder Vedkommende kvalificeret til at nyde Legatet.

J. H. Permins Legat, stort 5000 Kr., oprettet ved Testament af 23. Marts 1893 af afdøde Grosserer, fhv. Manufakturhandler Johan Henrik Permin.

Renterne, 200 Kr. aarlig, udbetales af Bestyrelsen for Manufakturhandlerforeningen i Januar og Juli Maaned i 2 Portioner til 2 værdige og trængende Personer, der enten ere eller have været Medlemmer af Manufakturhandlerforeningen eller ere Enker efter saadanne. Den, der en Gang har faaet Legatet tildelt, kan beholde det, saa længe Bestyrelsen finder Vedkommende kvalificeret til at nyde Legatet.

Emil Hjort og Hustrus Legat, stort 5000 Kr., stiftet den 3. September 1908 af Grosserer Emil Hjort og Hustru Therese, f. Seidelin.

Renterne, 225 Kr. skulle anvendes til Stiftelsens Drift.

Manufaktur-Detaillist-Foreningens Legat, stort 2500 Kr., Renterne 100 Kr. aarlig, uddeles af Bestyrelsen hver April Flyttedag i 2 Portioner fortrinsvis til Medlemmer af den i 1909 ophævede Manufaktur-Detaillist-Forening og disses Enker.

Manufaktur-Detaillist-Foreningens Skolelegat, stort 1800 Kr., Renterne 63 Kr. aarlig, anvendes til Skolepenge fortrinsvis til Børn af Medlemmer af den i 1909 ophævede Manufaktur-Detaillist-Forening.

P. F. Nielsens Jubilæums-Legat til Manufaktur-Detaillist-Foreningen, stort 1000 Kr., stiftet af Grosserer P. F. Nielsen, den 6. Oktober 1895 i Anledning af hans 25 Aars Forretningsjubilæum.

Renten, 35 Kr. aarlig, anvendes indenfor Foreningens Velgørenhed, særlig til Medlemmer af den i 1909 ophævede Manufaktur-Detaillist-Forening og disses Enker.

Manufakturhandler Moritz Heilbuths Mindelegat, stort 1000 Kr., stiftet den 19. Januar 1906, af Frøknerne Cicilie Salomonsen og Rosette Salomonsen, Søsterdøtre af afdøde Manufakturhandler Moritz Heilbuth.

Renterne, 40 Kr. aarlig, over hvilke Legatets Stifterinder have forbeholdt sig Dispositionsret, saa længe en af dem lever, tilfalde senere efter visse Regler en kvindelig Slægtning af en Manufaktur-Detaillist.

FORSAMLINGSSALEN I STIFTELSEN

Legatet af 22. Juni 1909, stort 1000 Kr., oprettet i Anledning af Grundstensindmuringen paa Stiftelsen i Bragesgade af følgende Medlemmer: Axel Fløystrup, Henry Goldschmidt, Chr. A. Hagemeister, Wilhelm Hansen, Frederik Jørgensen, Chr. Poulsen, L. J. Rasmussen, William Rasmussen, Eskild Salomon og J. C. Volqvartz.

Renterne, 45 Kr. aarlig, anvendes til Stiftelsens Drift.

Etatsraad Emil Theodor Bergs Legat, stort 2000 Kr., oprettet ved Testamente af afdøde Etatsraad Emil Theodor Berg.

Renterne, 90 Kr. aarlig, tilfalde Manufakturhandlerforeningens Stiftelse og Understøttelsesfond.

Jacob Bendix' Legat, stort 1000 Kr., oprettet ved Testamente af afdøde Grosserer Jacob Bendix.

Renterne, 40 Kr. aarlig, tilfalde Manufakturhandlerforeningens Stiftelse og Understøttelsesfond.

M. B. Jacobsens Mindelegat, stort 200 Kr., stiftet af 3 Sødskende Jacobsen ved testamentariske Bestemmelser senest 10. August 1897.

Renterne, 8 Kr. aarlig, tilfalde Manufakturhandlerforeningens Stiftelse og Understøttelsesfond.

Desuden modtager Foreningens Understøttelseskasse ekstraordinære Bidrag fra en Del Medlemmer. I det sidste Regnskabsaar er som ekstraordinære Bidrag ydet 874 Kr. af 89 Bidragsydere.

Som tidligere nævnt er Stiftelsen og Understøttelsesfonden en selvstændig Institution under Manufakturhandlerforeningen med egne Vedtægter.

ALDERDOMS- OG ENKEPENSIONS-KASSEN

Medens den hidtil omhandlede Understøttelsesvirksomhed har været en saadan, at der kun saas hen til Trangen og Værdigheden, findes der indenfor Foreningens Ramme en Institution bygget paa Selvhjælpsprincippet. I Aaret 1868 stiftedes paa William Heilbuths Initiativ Manufakturhandlerforeningens Alderdomsforsørgelses- og Enkepensions Kasse.

Kassens Formaal er at sikre Medlemmerne og deres Enker en Hjælp, som ikke gøres afhængig af noget Skøn om Trang og Værdighed, men som er en Rettighed, de selv har erhvervet sig ved at betale et efter deres Kaar og Forhold afpasset aarligt Bidrag. Kassen er bygget paa almindelige Forsikringsprincipper, men dels ved, at en Del velstillede Medlemmer undlader at hæve de dem tilkommende Understøttelser, som saa tilfalder Kassens Formue, dels ved to Kassen tilflydte Legater: S. Seidelins Legat paa 3800 Kr., H. J. Salomons Legat 500 Kr. og Renterne af H. A. N. Cappelens Legat 576 Kr., yder den sine Medlemmer Fordele ud over, hvad en almindelig Alderdoms- eller Enkeforsikring kunde yde.

WILHELM HANSEN

Kassen, hvis Kapital efter det første Aars Slutning udgjorde 4585 Kr. 07 Øre, ejer nu en Kapital paa ca. 136,000 Kr. foruden de før nævnte Legatkapitaler. Den første Enkepension udbetaltes i 1873 og den første Alderdomspension i 1875, og for Tiden udbetaler Kassen cirka 7500 Kr. i Pensioner m. m.

Kassen ledes af et Repræsentantskab bestaaende af Manu-

fakturhandlerforeningens Bestyrelse og 8 paa Alderdoms- og Enkepensionskassens Generalforsamling valgte Medlemmer og administreres af Hr. Wilhelm Hansen, administrerende Direktør, Hr. Ferd. Seeger, Bogholder, og Hr. Frederik Jørgensen, Kasserer.

UDGANG TIL STIFTELSENS HAVE

FOTOGRAFIER:
K. KLITGAARD NIELSEN

REPRODUKTIONER:
HERTZ'S BOGTRYKKERI